

D
810.09

- 30

Ans Leitana

Dsihwe, Darbi un mirehana.

Nelaikim par peeminnu

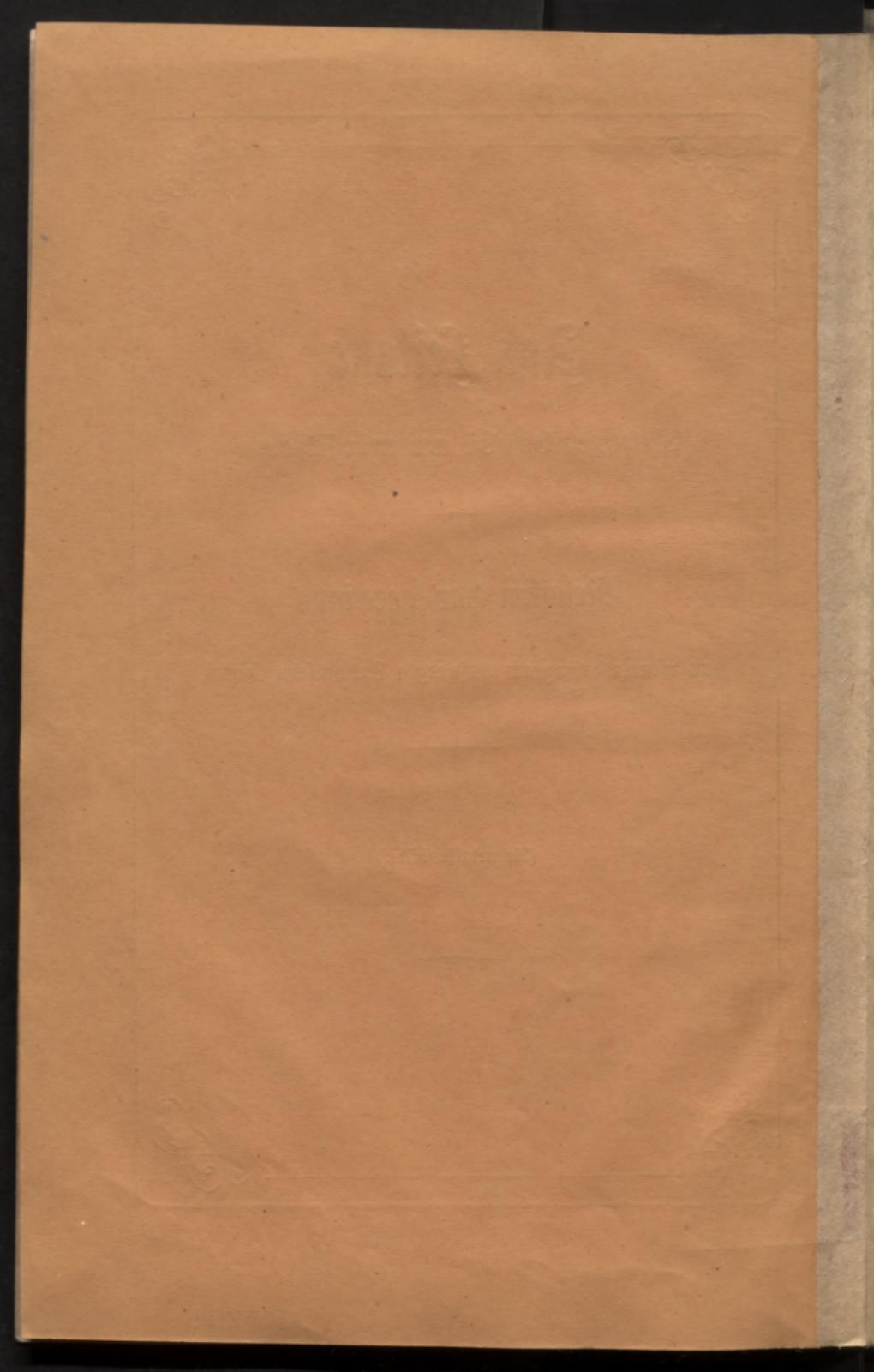
no winna draugeem pasneegta Latweeschu tautai.

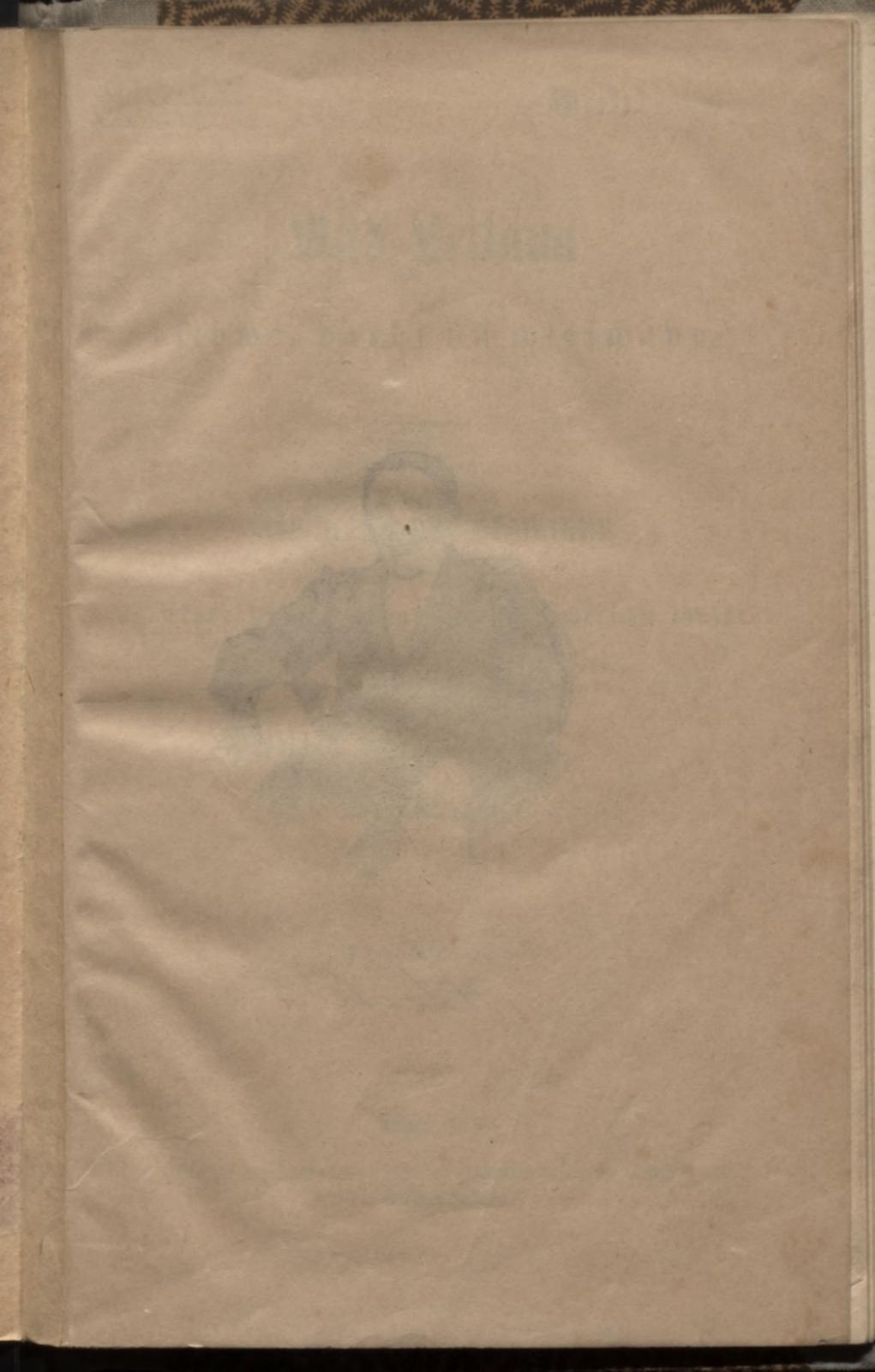

(Ar nelaika bildi.)

---

907. RF

L. Aug. & S. Piatas, Riga.

Aleitam.

B
810.09

Dublette

Ans Leitana

dsihwe, darbi un mirschana.

Nelaikim par peemirau

no winna drangeem pañueegta Latweeschn tautai.

(Ar nelaika bilsbi.)

Mihgå, 1875.

Druketa un apgahtata no bilschu- un grahmatu-druketaaja Ernst Plates,
pee Pehtera basnizas.

Latv. PSR Valsts Biblioteka
Inv 56-19.365

W

ИЗДАНИЯ ПОЛИТИЧЕСКОЙ

ИМЕННОГО СОСТАВА ИЗДАВАЮЩИХ СВОИХ АУ

Nozens res atwehlehts. Riga, 1. Septbr. 1875.

Ne wis flinkjoht un puhstoht
Tautu labbā goddā zell!
(Surris Allunans.)

Mahjas weesa truhwe.

Mahjas weesīs truhwē tehrpjāhs, aſſ'ras gauschas norau doht,
Sawa tehwa nabwes wehsti laſſtajeem noneſſeht,
Gaitu nobeidsis un ſpalwu nolizzis pee mallas,
Steidſees wintſch pee preekeem teem nemt daskas,
Ko wintſch pelnij's ilgeem gaddeem, waiga fweedrōs strahdajoht,
Tautas garra mantu trahjoht, lohpjoht, gaifmu wairojoht! —

Nahwe! kas tu rahdees bresmiga, bes ſchehlastibas,
Kam mums strahdneku atnehmi, kas pilns uszihtibas,
Strahdah, puhlees wehl gribbeja un warreja un kam jauda
Bija, tautu gaifmas-pehdās west, kas dauds gaddus fnauda, —
Kam tu draugam laulatam nehmi atſpaidu,
Brahlim, mahſai brahli, draugam draugu miſkalu?
Sirdis dauds ap winnu truhwe itt ſā bahri rakſtu-laulā,
Winna wahrdi, winna walloda til falda, jaufa
Nefkann muhſu aufis wairs, bet tee ſirdi pastahwehs
Kamehr Latwju mehle ween ſchinni faule atſkannehs!

Leitan, Leitan, wai Tu mirris eſſi mums un tautai
wiffai?

Wai Taws padohms Tawā laikā ſpehlā bija tikkai?
Wai Taws gars nuhf ſtarpa nemittihs?
Wai preelfch Latwja Latwju ſirdis neſſtihs?
Wai ta fehla, ko Tu fehjis, ehrſchelōz noſmazzihs?
Wai ar Lewi Tawus darbus fmiltis nobeddihs?
Ne, to netizzam, Tu dſihwoſt pee mums us raddu raddeem,
Tawi puhlini, Taws wahrds tils minnehts gaddu gaddeem,

Tawa peeminna nesuddihs, muhscham mirdsehs ta
Spohschi, skaidri, gaischi, swaigsnei lihdsiga!
Un ta mihestiba, ko Tu mantoj's, nemirs wis un newarrehs
arr mirt,
Mihestibai kaps naw, nahwe newarr draugu wis no drauga
schkirt! —

Augstajs Deews, kas fiedis, ihlestis ismanni,
Dohd schim kalmam sawu algu, ko winsch pelnij's baggati!
Puscklo Tu ar dshiwib's-krohni winnu schehligi!
Pasneeds wianam, ko winsch allasch zerrei's stipri, tizzigi!
Deews Rungs, neleeds Sawu swehtib' winna fweedru nopolnam!
Auglus dubbultus dohd redseht winna fehlas fehjumam!
Swehti, swehti winna pibschlus, winna garru sweizini!
Un tur winna faulē lohpā muhs ar winnu faweddi!

A. A. E. E.

Tahdus wahrdus runnaja pehrnajā pawassaras eefah-
kumā Latweeschi ihstenaka tautas-lappa „Mahjas weefis“
fawam dibbinatajam un 18 gaddu wadditajam pakkat', kas
no dedfigas mihestibas us fawu tautu un wehl jo dedfigala
uszihtibā un tschallumā us wissu labbu zauru fawu muhschu
fawai tautai ustizzigi bij kalpojis un sawā darba-laukā ne-
apnizzis strahdneels bijis un nu — 3schā Mai walkarā —
fawas azzis weeglā nahwē bij aisdarrijis us muhschibu, ne-
dohmajoht un nezerrejoht, kaut gan ne peepeschti, ne pilnōs
spehka gaddōs, bet tomehr wehl wihra gaddōs un pilnā darba-
strahdachanas laislā. — 16tā April tilkai fawu 59tu dsim-
chanas-deenni raddin un tuveju draugu starpā bij noswehtijis.

„Leitan, wai Tu mirris effi mums un tautai wissai?“
Tā waizaja, tā atgahdinaja winna mihtakajs auslejamajs,
winna dehstiks, winna audsinahjs un ilgi lohpts un sargahts
„Mahjas weefis;“ — tā waizaja un warreja waizahzt un tā
wehl waizahs Widsemme un Kursemme, Latweeschi un Wah-
zeeschi, raddi un sweschti, tuveji un tahleji, tautas draugi
un zilwezibas draugi, tā waizaja un waiza wissi labba fel-
metaji un kauna nihdetaji; — tā waizaja ne tik winna firds
draugi un garra raddineeli, bet arri winna kaunakee naidneeki.
Ja — Leitana fweedri naw welti leeti, Leitana puhlini ne-
warr bes augleem palikt. Leitana wahrdi naw us alminī
krittuschi, Leitana nopolns naw masinajams, Leitana peeminna

naw mietama — ir ja Latweeschi mirtu. Tohs irr leezibas, tureahm latra gohda-wihra firds newarr aisslehgtees, tee irr teikumi, tureu pateesiba ja ne jaw fenn un ja ne jaw taggad, tad pat wehlakds laikds atsiks ar preelu un lepnibu latris ihsts tautas wihrs, — latris zilwezibas draugs, — latris, kas taisnibas un pateesibas zeenitajs un gohda darbu draugs, — latris, kas fawa laiziga muhscha jaufako mehrki nolizzis us to, fawa tuwaka labba fawus spehkus walfah, fawu lihds zilweku zaur derrigu preekschihmi us tikkumibu west un mud-dinahl un tahdā wihsē ne til ween sawai tautai un sawam laikam, few un sawejeem, bet latram zilwelam un nahkameem laikeem un nahkamai pa-audsei par labbu dshwoht un strah-dahrt. Tahda dshwes mehrka alga naw afminn slabs jeb warra kruks — tohs pasaule arri nezeenigeem dahwina, — ta tikkai ween buhs rohnama zilweku firds, tautas peeminnā, to nemaita ne ruhsa, to nepahrwelt ne suhna ne dubki, to nedelde ne pasaules launums, ne eenaidibas mehles, to ne-isdeshch ne laits, to ne-isputtina ne lahdas wehtras, — ta pastahw allasch un nemirst ne lad.

Par Leitana aiseefchanu runnajoht, winna dshwes gah-jumu peeminnoht un aprakstoht, daudskahrt ja-atgahdinajahs, fa augfcheli wahrdi pateesiba dibbinajahs un pee Leitana itt ihpaschi par pateesibku parahdisees.

„Winna peeminnu nesuddihs, muhscham mirdsehs ta Spohschi, skaidri, gaischi, swaigsnei lihdsiga!“

Wirsch few krohni newihstamu pelntjees zaur fawu til-kuschu dshwi, fawu gohda darbu un gohda prahdu, zaur fawu uszichtigu puhlinu no pirmeem jaunelka gaddeem lihds pehdigam azzumirkam fawas tautas brahleem un pehznah-lameem par labbu un zaur fawu ihsti kristigu dshwes gah-jumu un preekschihmi. Sinnams, wirsch bij zilwels ar zil-wela truhkumeem un zilwezigu nepilnibu un nespelku, ka latres zilwels, bet winna gars bij spehzigs un ar retti useekamahm dahwanahm puschklohts. Wirsch fawu tautu un fawu laiku sappratta, wirsch tohs pasinna zaur zaurim, wirsch atsinna, kur ihsta waina un truhkums, wirsch likka wehrā winnas wajadsibas un fawa laika garru un pehz fawa zilweziga spehka, pehz fawas sinnaschanas un saweem peedshwojumeem pildija rohbus, lihdsinoja arrumus, noruhmeja tschaktarnus un lihda lihdumus. Wirsch bij tizzigs strahdneels, atradda duhschigus lihdsstrahdneelus, un mantoja patifschannu un to

ne til pee sawas fahrtas, pee semmeem un nemahziteem un ne til pee sawas tautas brahkeem ween. Wehl schodeen muhsu nahburgi Leitana wahrdu peeminn, winna pamisdarni, winna agru aiseeschanu pateesi noschehlodami.

Ar to, las Leitana dsihwi un peeminnu puschko un puschkohs, lihds schim ne weens newarr leelitees. Winsch ar masumu fahka, truhkumā dsihwoja, pasemmibā pastahweja, kaunumu lehnā garrā panessa un tad ween fewi attaifnojahs un prett fauninekeem atgainijahs, tad wairs ilgali neyafpehja klußu zeest un tad winnu — là awischu redakteeri — no wissahm puschm speestin speeda, netaisnibai prettotees, lai schi pehdigi netistu eezeenita un par ihstu taisnibu usfkattita. Zitti no winna ammata beedreem dabbu ja un wehl dabbu pabalstu no daschahm puschm, — winsch strahdaja ar sawu un sawu draugu spehlu ween; ihst falloht: winsch bij wihrs, sawā weetā sawu weetu isplididams. Un ja winnam labbali naw gahjis un ja winsch labbali algu un patejibu nebuhtu no pafaules ispelnijees, là tuhkfloschi zitti, las us ta pascha lauka sawus fweedrus bardinajuschi, tad par te teescham naw un newajaga brihnitees. Winsch sawu algu no zittureenes gaidija mantoht, winsch to arri zittur mantohs; schi pafaule til faißlinekeem un wahrdu-farekotajeem sinn wainalus wiht un peeminas-stabbus zelt. Là tas bijis, là tas buhs ir us preefschdenahm.

Bet lai runnajam tuwali no winna nöpelneem, no winna zihuifchanahm, no winna darba mehrka un winna darba nahkumeem. Sawihsim to trijās mehtrās, las lai newihstami salto un smarscho us winna kappa-weetu, Rihgas Ahgelskalna kappenēs, pee la lihds schim winna tautas dehli wehl naw spehjujschi jeb atgahdajuschees, tautas pateizibas schmi — laut ir masu — wiham parahdiht, las to ar taisnibu pelnijis un us ko wehl leelakas là Latweeschu tautas dehli warretu leppotees.

I. mehrrina, so winnam spraudism, buhs un paliss allasch ta, la winsch kreetnis, uszibtigs, gohdigs un gahdigs zilwels un beswalfschligs, pastahwigs un ustizzigs Kristus apleezinatais bija un no masa galla tschallibū un sahtibu ar wißu spehlu zeenijis un pee teem turredamees us to ween sawu mehrki bij nolizzis, schös tillumös lihds gallam pastahweht un ar winna palihgu sawus meefas un garra spehkus leetaht sawas toref wehl stiprä tumfibā fmaldamas tautas

labbā. Uszichtig un ar daudsadahm prettibahm un kawelkeem allasch kareodams winsch schohs arri laimigt pahrwahreja un ar sawahm paschahm azzim arri dabbuja raudscht wissa sawa tschakia un ilga tautas-darba auglus. Warr tadehk saprast, zit sirdssahpes tas winnam darrija, ja lahds pahrgalweets winnam jeb winna d'sihwes-mehrkim par prettineelu pretti stahjahs, winna nöpelnu gribbedams masnahnt un kaunas dohmas isplatiht pee laudim zaur pelschanu un neewaschanu. Winsch to daudsreis ne-atradda ne winna atbilden, ne wehra-nemshanás zeenigu un dohmaja, la muhsu tehwu-tehwi dohmaja: „jo suhdu minn, jo suhds fmird.“ Un tomehr winnam sawā laika daudskahrt gaddijahs wajadstiba runnahnt un prettotees, kaut gan retti ween us to pats fewi spehja pahrrunnahnt jeb no gitteem likt peerunnatees. Bij ta, itt la almiaem wajadsetu runnahnt, ja winsch wehl ilgali flusfu zeestu. Bik dauds to laiflu, weeglu prettneezinu winnam neraddahs un zil daschi fihwi rafsi prett winna awisi netikla llažā laisti un zil mas winsch teem tomehr atbildeja! Maids un kaunums winnam reebahs un bij ruhks lihds nahwei, sawu laiku winsch leetaja zeenigaki, ne la tohs gaumē likt un gar wiinneem welti kawetees, simadams, la winna tautai dauds truhka un wehl dauds bij jagahda un la latram labbain noluhsam pa laikam prettotaji bijuschi. Tizzedams, la wissas leetas pa faulē augustakai nolemshanai padohtas un sawā muhschā daschadus laikus un laika-strumes pats isredsejees winsch to labbi atsfahrtta, la laika garam strahdajoht meerā janofkattahs un wehtrai wehtru pretti stahdinahnt buhtu welts warmahla barbs. Winna draugi un peelritteji tadehk arr tilkai bij tee, kas meera un miholesibas zeenitaji bija, kas tautas laimi tautas weenprahibā un faderribā eeraudstja; ta tad daudskahrt notikkahs, la daschs no winna prettineela weh-lak pats no sawas riltigas sirds-pahrleezinashanahs par wiara flusfu zeenitaju pahrwehrfahs.

Daschi Leitana prettineeki puhlejahs, laudis par winnu ispaust launu slawu, daschi tam rihmeja issmeedamas dseefmas, daschi ir winnu neewadamus rafstus tam pefuhjtja, bet winsch — kaut sirdi d'silli eewainohts — zeeta wisu un nerunnaja labprahrt par to ne mas. Jo wairak eenoidneelu, jo wairak gohda! ta mehds fazziht, ta pee winna bija. Kas balts bijis, to ne lahdi traipelli nefpehj noßmuffaht. Sawā nefaprashanā jeb no naida daschs arr likkahs aistrautees,

Leitanu par swehtuli nosault, bet las tuvali winnu pasinna un besati ar winnu fatistsahs, tas warreja un warr leejinaht, ta winsch tas teesham wis nebija, tas sinn, ta winsch arr bij pafauligs un labprah mihleja johlus un smeeklus un tohs usnchma sawā lappā, ja tee til nebij par rupjeem un svehtas leetas ne-aishahra. Deewabihjigs un no wissas firds fawas tehwu tehwu tizzibas aistahwetajs un basnizas draugs buhdams winsch tohs augstā zeenā turreja un, ja til spehja, labprah il svehtdeenas lausijahs Deewa wahrdns. Ja to lahda laweka deht newarreja, tad stelleja sawu laulatu draudseni Deewa-wahrdns un pats mahjā palizzis lassija kahdā spreddiku-grahmatā un nodseedaja kahdas verfhas is dseesmu-grahmatas, lo ar armoniku pawaddija. Swehtdeenas strahdaschanu winsch turreja par gaušchi aplamu un nefwehtigu, plihteschanu un lehrumu par wissai neleetigu. Schentkuweetas, weefnizes, teäterus winsch labprah ne-eeraudsija un tannis tillai tad eegahja, ja ihpascha wajadsiba winnu tur eewedva.

No apreibinadameem dsehreeneem winsch rettums lahdu glahsiti wihna jeb allus un to paschu tikkai lahdaas gohdeenās un weetās mehdsā bruhkeht un liskahs tadeht daschreis ta, itt la Leitans aplam laiflis prettineels buhtu bijis wisseem teem, las fchāi leetā ar winnu nebij gluschi weendā prahlös, bet ihssi falloht winsch til bij pastahwigs naidneels wissu leetu aplamai bruhleschanai un pahrleezigai schleeschchanai un zaur to pee taggadejas pafaules laudim — las pa leelakai daskai zittadi isturahs — to flalu eemantoja, ta effoh svehtulis. Bet las winna ralsta darbus pahrsinn, tas flaidri irr pahrleezinahs, ta winsch allasch un til labb laizigas la garrisas leetās widdus-zeltu turreja un ne pa labbu, ne pa kreisu nollihsdams allasch prahta un preessch azim turreja Salamana mahzibu: Wissam darbam faws nolists laiks un wissai apkemshchanai appalsch debbebs irr faws laiks (Mahz. Sal. 3, 1.).

Bilwesa abbejas puffes: mesu un dwehfseli winsch finnaja kreetni isschikt, ta ta winsch arri winnu lohjā-fadereschanu pilnigi pratta eewebroht. Ta tad garrisig slahsti, dseesmas u. t. pr. — laut pats leels meisters eelsch tahdeem ralsteem buhdams — tomehts la basnizas-lappā usnemmamas tilkai us ihpaschu wehleschanohs winna awise „Mahjas weesi“ ruhmi dabbuja, turreas pregams wairat laizigahm leetahm bij nolists. Bil winsch turslaht par tisslumeem un dwehfeles

nenoseedsibu ruhpigs bija, to jaw agri pee winna noredsam.
Par prohwí tē pañneedsam grahmatu, to Leitans bruhtgans
buhdams fawai bruhtei Katrichnei Bihrin, ar kurras winsch
laimigus laulibas-gaddus nodsihwojis, tahdā laikā bij rakstis-
jis, kad schi us Nihgas pilsshehtu cissgahja, weetu peenemda ma
un kas tā skann:

„Manna Sirds Mihlaka.

Schodeen Tu nu atkal schkirsees no mannahm azzim un
aisseesi dsihwoht tannī leelā zeemā, kur grekki gubbu gubbahm
fakrahwuschees. Ak, faut jel Lewim Deewos palihbsetu, ka
Tu fawu dwehfeli un meeſu paturretu schkihstus un ka Lawu
gohdu Lewim nelauyitu ne kahda yaſanles warra un lahrdina-
ſchanas. Ak ne-eedohdees ne kahdās draudſibās ar palaidigeem
un wehja pilneem zilwekeem un labbak paleez weentuliga lihds
tam laikam, kad Deewos buhs isredsejis, muhs kohpā fawest.

Dsihwo weſſela, Sirds mihlaka un paturri
ar weenu mihlku Lawu Lewis gauschi
mihlodamu draugu.

20tā April 1843."

Wai winnam daschlahrt schodeen tā rakstoht, wehl un jo
wairak nebuhtu taifniba hijuse, ka torei? Un wai neredsam
is schihs ihsas wehstnizes, ka bruhetes dwehſeles un meeſas
schkihstiba winnam bij dahrgakā wehrtibā un ruhpeht ruhpeja.
Wai tad nu tas buhtu fwehtuls fauſjams, kas tā ka Leitans
fawai bruhtei grahmatas rakſta? Ja schodeen dauds laudis
tā nedohma un tā nerakſta ka Leitans un par to mas behda,
kahdu bruheti few israugahs un ihpaschi us to nerauga, wai
ta dwehſeles schkihstiba par bruhetes-krohni un wehlak par ſee-
was ſlahti uſſlatta un farga, tad tas Deewam ſchel ſits
ne kas naw, ka launs laika gars un launu tillumu deenu
no deenas pee-augdama wirſrohžiba, un tam tā teefcham wiſ
nebij buht!

Ja tahlač runnajam par Leitanu, ka zilweku, ne ar pee-
nemtahm bet ar iħsti zilwezigahm, ne fwehtula juſchanahm,
kas taifni is sirds pluhda, tad fchē peeleafam weenu no winna
nedrikketahm riħmehm, to winsch par bruhtgannu fazarrejjis
un kas leežina, zik dedfigi winsch bruhtganna dahrgalo preelu

ſawā ſruhtī ſajutta un to jauds, falods wahrdöſ pratta
iſteift, prohti:

„Sawai ſirds mihlakai.

Manna mihta maggonite,

Dſeide mannu ſieſnian;

Meitina lä ballodite,

Skuhpsti manni laimigu.

Tawa mihleſtiba ſildihs

Man lä ſilta ſaulite;

Man ar faldu mineem pildihs,

Mihlo manni, maggone!

Mäns prahs weenumehr pee tewis

Staigajohſt un strahdajohſt,

Lewi gribbu ſlabt pee fewis —

Ween'mehr gardi pabutschohſt.

Af, faut jel tas laiks drihs nahtu,

Kad tu ihſti manna buhf:

Af, tad manna laime ſahſtu, —

Tad ne weens wairs neſchikſ muhs! —“

Zif ſwehtigi aplaimodama ta mihleſtiba, zif debbeschligi
ſildidamas tahs leefmas, zif falda ta ſirds pahrlezzinaschana
un zif zilweziga ta zerribas pilna ilgoſchana, kas ſchöſ mas
wahrdöſ iſfazzita, kas is jaunekta gohdigas un taifnas ſirds
nahkuſhas un ſchlihſtai, karſti mihloſtai bruhtei bij wehletas!

Peelikſt ſchē wehl lahdas pahra prohwes no agrafeem
laifeem, kurras Leitans ſawas bruhtes un wehlakas laulatas
draudſenes dſint-deenäs rihejſis un is lurreem gaſchi no-
jehdsams, la abbas, prohti ihſli zilweziga juſchana un kriſtligſ
gohda-prahs wiand ſruhiſ ſohpā mittuſhas. Ganderihs latrā
tahdā gohda-deenā wiſch par ſawas mihleſtibas, uſtizziſbas
un zeenichanas leezibu prett ſawu laulatu draudſeni falifka
ſahdu ſweizinaschanas jeb laimes-wehlefchanas dſeeſmu un to
drifiketu winnai tahs deenäs rihtā paſneedſa. Rihmetös ralſtos
wiſch no paſcha ſahkuma parabdiya iſmannibu un tillai
maſu dattu no Leitana taifitahm apſweizinaschanas-dſeeſmahm
atrohnam falaffitu un nodriketu E. Dünsberga „Sweits!
Hurrah! u. t. pr. Rihgā, 1871.“ Minnetas pahra prohwes
flann tā:

I.

(Rihgå, tannî 21. Mai 1843.)

Schinni rihtâ libgåmodamees
Sweizini Lew, Mihlaka;
Kohpå ar Lew' preezadamees,
Ka irr flaht ta deenina,
Kad preelsch diwdesmit trim gaddeem
Pasaule Tu atnahzi,
Un starv miheem draugeem, raddeem
Dishwofchanu eefahzi.
Man par laimi Tu pee-augi
Pilnibå un flaistumå;
Man par Draugu Tu isplauli
Là, là Rohse gliktumå. —
Wainaku libdi schim Tu nessi
Skäistå nenoseedfibå,
Bet nu manna firdi effi
Slehgta muhsch'gå beedribå.
Bittå d'simt-deenå ne buhzi
Tu wairs schinni wainakå;
Jo tad jaw nofaulta kuhzi
Manna mihla Gaspascha.
Seedi, manna Pukke jauka
Seedi, Rohse staltaka
Us ta dabbas flaista lauka,
Paleeg' man jo mihlaka.
Lew es fawu firdi dohdu, —
Tu man fawu neleegfi!
Un, kad nemfi feewas gohdu,
Rohku mannim pañueegfi —
Tad es Taws, Tu manna buhzi
Beetå, mihlå beedribå,
Kad jaw faweenota kuhzi
Ar mann', svechtå laulibå.
Gaidi, Sirsnia, tad to deenu,
Kad es Lewi puschloschu;
Ta jaw flahtak nahk ar weenu, —
Ai, là tad Lew' mihloschu! —

II.

(U s 21. Mai 1849. sazerreta.)

Akcal aufuse ta deena,
Kas ik gad's mann' preezina!
Jaukala jaw naw ne weena
Bitta mannim raddita.
Schodeen Tu preelsch gad's kahrteem
Diwidefmit dewineem,
Mihlaka! wirs semmes nahzi
Un fche dshwoschanu fahzi.

Deewa gohdam katu deenu
Un par labbu tuwaleem,
Modshwoji Tu ik weenu —
Ne pehz pafaul's lissumeem —
Ta, fa schodeen warri Tu
Issaultees ar libgsmibu:
„Lihds schim, Kungs! Tu manni waddij's
„Un man tehwa-sirdi rahdij's.

Kad nu schodeen Tu atstahjees
Sawa muhscha zellinā,
Un pahrdohma, ta Tew slahjees,
Kad gan nobirst assara
Peeminoht to labbumu
Un ir daschu ruhltumu,
Ko, kamehr Tu pamohduse,
Scheitan effi baudijuse.

Wiss tas Tew no Deewa tilka,
Mihla Sirfnin! tizzi tol
Preek' un behdas winsch uslifka,
Bet par launu itt ne lo.
Io ta winna gudriba
Muhs us debbef fataifa,
Ka zaur neeka semmes-mantu
Sirds ne paleek par ne gantu.

Tew, lo mihlajs Deews man dewis
Te par dshwes-beedrinu,
Ka tik saprohtu no fewis, an mit sandtost
Sirsnigi es pateizu
Par to mihlestib', ar fo —
Tu arveen' mann' aplaimo!
Un man dauds, dauds preeku darri,
Bil ween spehji un kur warri.

Lai tad atlal Deews schai gadda,
Ko **Tu** schodeen eefahzi,
Laipni, mihligi **Tew** wadda,
Ka **Tu** atkal panahzi
Wesselib' un spirgtumu,
Tahdu meer' un tizzibu,
Kas ween bauda debbef-preekus
Un ne behda semmes-neekus.

Tad nu **Mihla!** sneeds man rohku,
Staigast ween' prahrtgi
Baur schahs semmes frust' un mohku
Us to tehwa-semmiti,
Kur ta ihsta laime seed,
Kur wairs ne tahds grubtums beed,
Un kur preeks us preeku steidsahs,
Kas wairs muhscham ne pabeidsahs.

III.

(Us 21. Mai 1851. fazer reta.)

Sirds-mihla, jaw atkal gads pagahjis,
Ko pateizigi warram peeminneht!
Jo naw tas Rungs muhs lad astahjis,
Kas spehji par muhsu lisen' pauehleht.
Winsch schehligs tehws un draugs mums scheitan hija
Ne ween, lad laimes-saule fmaidija;
Ir tad, ir tad, lad frusta-leetus lija,
Winsch schehlastibu mums atraidija.

Scho **Tawu** d'shwes-gaddu atkal jaunu
Es lihds ar **Tew'** apfweizu preezigi,
Bateildams tam, las greesis wissu taunu
No **Tewis** — un usturrej's tehwischki
Par laimi man; — jo wissu, wissu labbu,
Las man zaur **Tewi** teek, es usflattu
Par tahdu mantu, lo tilk tas ween dabbu,
Nam Deews peeschkihris labbu seewinu.

Ta deht es wehleju, laut ar scho jaunu gaddu
Tew prahs un tikkums wis ne mainitohs,
Bet palistu par pastahwigu raddu, —
Lad muhsu laime wis ne mittetohs.
Jo laulib's-laimi leelaku ne finnu,
Kä prahtu weenadu sharp laulateem;
Lo eismu peedfishwoj's, ta pehz peeminnu
Un wehleju to wisseem zilwekeem.

Lai jel joprohjam mums schi laime smaida,
Schi jaufa, dahrga debbefs dahwana,
Lad naiv ja-behdajahs, kahds liskens gaide
Us preelschu muhs, jo sirds buhs meeriga.
Jo lo Deews nolehmis, to nemsim drohschi,
Wirsch labbu ween gribb fawem behrneem doht;
Bet scheit ta faule allasch nespihd lohschi, —
Labb' tam, las to pareisi ischikt proht.

Joprohjam, **Mihla!** to zettu eesim,
Ro rahdij's muhsu dahrgajs Pestitais;
Las waddihs tur, kur muhscham preelsä deesim,
Kur wairs ne mohjihs behdas, wehtras-gaifs.
Ar sawu spehlu, finnams, to ne warram
Isdarriht, — jo mums wahja spehshana:
Ta pehz pee wissa, lo ween sahram, darram,
Lo Rungu luhgim, nahnt mums palihga.

Lai tad tas kungs, lam rohka allasch saska,
Sirds-mihla, jel aplaimo baggati,
Lahs deenas, las **Tew'** preelschü; **Tawa** dattau
Lai irr un vastahw **Tewim** weenadi:
Meers, wesseliy un felmes wissas weetäss,
Ro darri, lai pluhst wissur swehtiba.
Taws tikkums lai irr teizams wissas leetäss
Un **Tewim** gohda-krohni fataisa!

Peetils ar scho, Leitanu par zilwelu, par ihstu un kreetnu
zilwelu avishmejoh un aprakstoht, las ar itt retteem tahdeem
la pee winna saweenoteem tikkumeem un ihpaschibahm no
Deewa bij puschkohs un daudseem par usflubbinadamu preelsch-
ishmi warr derreht; wihsim winna peeminkai to

II. tik pat jaunku mehtrixu, apleezinadami, la winsch
bij ne tik Latweetis, bet ihsts, pateestigs, pastahwigs un de-
dsigs Latweetis, skaides un kreetns Latweefchu tautas dehls,
sweiks un swabbads no wiffas flunstes un tautiflas uspuh-
schanaahs un leelibas, sweiks no tautiflas laislibas un mah-
schoschanaahm, sweiks no walschibas un latra leela gihnia
wallaschanas, las tadeht arri stipri no wisseem teem isschek-
rabs, las jaunalos laikos Deewam schehl sawa ta nosauzama
kummela trakkumä un stuhrgalviba laiku nenenim, fajehgt,
la tautiskeem „zenteeneem“ ne-lihdsibai nebuhs buht ar behenu
nepilnigeem sapnu-murgeem jeb ar meschonu nepanahlamahm
eegribbahm. Leitans sawu tautu mohdinadams, us preelschu
flubbinadams un winnas garrigu isplaulfchanu pehz sawas
zik ween warredamas eespehjas weizinadams fargajahs zik
ween favrasdams no tam, zittu tautu aislahrdamus jeb wai-
nodamus eerohitschus bruhkeht un tabda wihsé naidu jeb
nihdeschanas un neewaschanas fehllu seht. Sinnams, la winsch
zaur to pats no dascha kaisslineka pusses naidu un no gekka
neewaschanu cemantoja. Schee dohmaja, la meers un meegs
essoht weens un skrashvajahs tadeht us wiffahm pufsehm,
pahrmesdami Leitanam un winna dibbinatai awisei „Mahjas
weefim,“ la schi us preelschu ne-ejoht un fnauschoht. Djees-
mineeli Deewam schehl jaw fahla ar praweefsha garru papreelsch-
fluddinah, la Mahjas weefis no leeolem kutscheem speests,
ihstu fuhrui muhschinu ween tschutschefchoht. Ta Leitanam ar
prettestibahm un sribdmnanneem deesgan bij janodarbojahs un
janoskaishahs, ihyachti kad scho rafstus sawa awise ne-us-
nehma un tautai par barribu preelschä nezehla. Sihwu
spalwu-karschs iszehlahs; — smaggi kutschi wehlahs zellu;
bet Leitans neliklahs kawetees, winsch strahdaja kussi un
meerigi bet tschallu la bitte us sawa darba-laula, no sawa
weenreif sprauska mehrka ne schurpu ne turpu nenofchaubi-
damees. Meers bij winna ohtra dwehfele, bet meegu winsch
tik dauds ween pasinna, zik preelsch sawas allasch nomohdä
un darbä buhdamas meeshas aspirofinašchanas par nohtigi
wajadsigni atradda. Un la, so un zik winsch preelsch sawas

pahr wissu mihkotas tautas, preefsch Latweescheem, strahdajis un preefsch teem panahzis un ar weel panahlt zihniyahs, to wiana tauta, to latris winna tautas heedris sinn un proht bes teifshanas, bes ihpaschas usleelishanas. Kas winna awist un zittus gan pascha isdohhtus, gan tikkai ap-gahdatus rakstus wehrigi un ne ar wehja prahtu zauri lassijis un winnas lohdolu un galla=mehrki firdi apdohmajis, tas warr gohdigi apleezinah, ka Leitanam bijuse skaista dwehsele un ihpaschi preefsch fawas tautas karsti pulchedama firds. Jo ihsis Latweets buhdams winsch latram ihsam Latweetim bij faprohtams; ta nosaulta pufskohka lehzeju buhschana winnam reebtin reeba; Latweeschu gars, Latweeschu walloda, Latweeschu tiskumi winau pufskoja, Latweeschti winnu fapratta, Latweeschti, ihsit Latweeschti winnu faprattihis lihds wissu wehla-kahm pa-audsehm.

Ja kahds nesinnatu, zil un ko winsch preefsch mums strahdajis un gahdajis, tad schè pasneedsam pehz strehka fastabditus to grahmatu un grahmatinu wahrdus, kureu drifki winsch isgahdaja. Schò tehwi ta falkoht bij Wahzeeschi, bet Leitana tulkoti behrni bij slaidri Latweeschti. Ka Leitans ar Latweeschu wallodu pratta weizigi apeetees, zil flaiti un lihdseni bij winna falikti teikumi un zil tihri un slaidri latram latwissi mahzedamam faprohtami, tas wehl stahw un stahwehs dsihwā, ilgā atmīnā wiſſeem lassitajeem, kureu firds winsch ar faweeem jaunki tulkoteem slahsteem jaw agrās behrnu deenās us lassifshanas kahribu ne-isdeestoschi eekarfeja. Kureram Latweetim gan wehl nenahktu prahtha, ar kahdu usmannibu winsch fawās behrna jeb jaunekta deenās laufjées jeb lassijis Leitana laimigi ismekletus un pahrtulkotus stahstus, no kureem schè p. p. tik peeminnekin:

Grahfa-leelmahte Genowewa (3 drifkes),

Pukku-lurwihts,

Eistalijus,

Ustizzama bruhte Annina,

Stahstis, los jaunahm meitahm derr ic. (3 drifkes),

Laika-lawellis pa seemas walkareem (2 drifkes), ic. ic.

Ar tik patt leelu wallodas ismannibu un slaidribu winsch strahdajis ap garrigeem raksteem; te p. p. japeeminn:

„Diwreis peegdefmit un diwi bihbeles stahsti preefsch stohlahm un mahjahm.“

„Garrigas Deewa luhgšchanas us neddekas deenahm rihtōs un wakkards un us ſwehtfeem un daſchās ihpafchās waſadſibās,”

„Bilwela ſirds“ (is Kattohku originałka paſrzelta).

Un tur tee dauds zitti winna tulcotti garrigi ſtahſti un ſinnas Latweefchu awiſes, Latweefchu laufchu draugā un ſcha pawaddoni, pehdigi arri winna paſcha dibbinatā awiſe „Mahjas weefs!“

Kad Mahjas weefs isdohſchana ar drilketaja Ernst Plates funga padohmu un palihgu no augſtas waldfſchanas bij iebribhweta un kad ſchi lappa 1mā Juli 1856 ſamu zelli pa Wid- un Kurſemmi un taħlač muhsu walſtibas rohbeſchās ſahka ſtaigaht, tad Leitana tſchaſlibai atwehrahs jo plaschs darba lauks un winna tautas dehli winna tā ſakkoht apbehra ar rehlaſ-rakſteem (manuſkripteem), tā ka ruhmes nebijja, wiſſus deesgan ahtri pehz faralſtitaju gribbahm leetā liſt. Galwinai bij ja-reibſt un meeſas ſpehlki bij ſlivri jawalka, lai darba-nasta vihra ne leelu weſſelibu pawiſſam nenofmazzinatu. Maſa rohziſba beedeja no weenigſ puffs, ſchkehrschi un kawelli rad-dabs no oħtras puffs. Darba ſweedri bij papilnam ja-fchkeesch un nedriħſteja taupiti tilt, ja jaunu tautas darbu ſawā ſahluumā jaw negribbetu puſſezekka atſtaht; — to darrija ſems Latweets, ſamu tauto no meega zeldams! Aſtonpadſmit gaddus — bes diweem mehneſcheem — wiſſch tā wehl fa-ſtrahdaja, pee knappas peknas, allasch arri zittus leekus dar-bus, tā tulkojumus no teefas-fluddinaſchanahm un funtral-tehm, korrektures u. t. j. pr. peenemdams un tohs isdewigi latviſla wallodā iſwesdams. Darbs bij winna dſiħwes preeſs un weenigſ mehrki, un ihpafchi ſalds tad, kad aysinnaħs preeſſch ſawas tautas to darroht. Un ja brihscham gaddijahs, la Wahzu wallodas dſiſsumiſ nesphejja notahpt, tad, darbu tomehr taħrodamſ ar ſlaidru ſirds-apſinnaſchanu gallā west, meklejā padohmu pee zitta, kas to tam ſphejja doht; winna tulkojumus tadeht dauds ſcha laika tulkoṭaji ſew par darba-weddeju un labbalo preeſſchibmi warr nemtees, jo wiinneem peekritta pehz taifnibas tas goħds, la winni ſamu mehrki riſ-tigi panahza: prohti wiinni bij ne tik ween tulkojama raffia, het arri Latweefchu wallodas garra iſtrahdati un tadeht iſ-kurram ſlaidri ſaprohtami. Wiſſch pee tam raudſija allasch

fawu mahtes wallodu — kurreas gruntigs pasinnejs un meisters winsch bija — flaidru usturreht un zihtahs ar wissu spehlu, to no fweſcheem peemaifijumeem fweilu posargabt. Bit beeſi mehs turprettim taggad taſs dauds un daschadōs Latweefchu raflos nesadurramees ar pehz fweſchhas walloſtas garra fastahditeem teifumeem. Scho farakſtitaji jeb redakteeri wai nu luhtri un ne-uſmannigj jeb tilk neweizigi, fawu uſde-wumu ta wehrā nemt, la muhsu walloda fawā paſchā ta falcoht eedſintā garra un wezzā flaſtumā tiltu kohpta un no behrnu behrneem la dahrgs un ne-apgahnams ibpaſchums un fa no tehweem mantota teesa zeenita un glabbato. Wurram winna paſhſtamam te ne-eekritihs prahſa, fa Leitans p. p. labbprahſt ne-eeraudſija tohs wahrdus: balli doht (Ball geben), dattu nemt (theilnehmen) u. t. j. pr. Un winnam tas teeſham isdewahs, ſcheem wahrdem to peelahjigalo weetneelu Latweefchu wallodā trahpiht. Senn peenemti un ta fazziht ar tautu kohpā usauguſchi jeb par audſkeem un paſchu ih-paſchumu leeli un wezzī isaudſinatī wahrdi finnams netifka no Leitana atmesti un niydeti, bet til arri tad ween, lad teeſham — lihdſibā runnajoht — paſchu meefigu behrnu jeb raddu ne kur ne-fatiſta. Smalli un ruhpigi winsch tadeht mehdſa ſjajt winnam nodohthus manuſcriptus, ir lad tee jaw drikkes bij falitti. Sawu finnaſchanu un manniſbu rafſinee-zibā winsch bija agri jaw fabzis ſmelſt is Latweefchu grahmatahm, us kurreahm winsch bij bijis fa muſcha us meddus, tahs eegahdadams, laſſidams un tannis ſludeeredams, wiſſur pehz tahm mekledams un tahs trahdamſ un fawā grahmatu-trah-jumā ruhpigi glabbaſams. Winna Latweefchu biblioteka buhs ta ohtra ſlaitama ſtarp wiſſeem dauds mas pilnígaleem Latweefchu grahmatu-trahjumeem un dauds naudu winsch bij tehrejees, to pamasaam un wiſſu zauru fawu diſhwes-laiku kur ne buht pirldams un wahldams un wehrtigalo dattu glibti ar wahleem apgahdadams. Schi webl ſchodeen ſlahw nelaika atraitnes ſianā un gaida us pirzeju, tursch to atpirldams leelu un jauku, retti un gruhti panahlamu tautas mantibu ſew eegahdatohs.

No Leitana poēſijas rafſteem ſchē derr peeminnecht dſeeſma, tas laikam ta pehdigi no winna rihmeta buhs. Seemā 1873/74 winsch to fazerreja us tahs toreiſ ſallti ſuplodamas Rihgas „Pawaffaras heedribas“ ohtreem gadda-fwehleem. Sché winna laſſama:

1.

(Melb.: Freude, schöner Göttersfunken 1c.)

„Pawaffaras beedrineeli,
Efsat sweizinati Juhs!
Schodeen gadda-swehtku preeki
Jums jaw deesgan leeli buhs.
Deewas palihdsej's weikli seltees,
Juhsu puhlehm lihds scho deen,
Tà fa spehfat spehkâ zeltees
Un pee-augt ar weenu ween.

Gohdu augstam Deewam dohdat, :::
Kas Juhs' darbus weizinaj's
Un no pohtsa pasargaj's, —
Us to fawas sirdis mohdat. :::

2.

Beedriba, kas dibbinata,
Behd'geem ass'ras noschahweht,
Irr yehz pascha Deewa prahta, —
Lai buhs plault un pastahweht.
Tadehlt „Pawaffaras“ brahli,
Turrainees pastahwigi
Pee sha mehrka! — tuwi, tahti
Jums peestahfeeß prezigi.

Aff'ras schahweht, fehras remdeht, :::
Bebdigus eeprezingah
Dsennatees ar wissu prahlt,
Wissas winnu kaites gremdeht. :::

3.

Taggadejee laiti prassa
Wairak spehlkus saprasch'nas;
Weentulibas darbs là rassa
Pasuhd tà là itt ne kas,
Bet ar spehleem saweenoteem
Darbs isweizahs zittadi;
Tadehlt tiffai fabeedrotem
Wiss isdohoahs augligi.

Bilwezibâ brahli effam, :::
Tapehz rohkas sneegdami
Weena darbâ beedroti,
Lai zits zitta nastas nessam. :::

4.

Nu tad, „Pawaſſaras“ beedri
Lai mehs lohpā turramees;
Kad arr strahdaihoht pluhiſt fweedri,
Tak wairs truhkums nepee-ees, —
Kad pee fawa mehrka lohſcha
Turreſimees tizzigi,
Tad buhs dſihwe jauka, drohſcha,
Beidſoht mirſam preezigi.

At zit ta irr jauka leeta :::
Wiffā ſpehſā un no teef'
Peepildiht, ko uſnehmees, —
Debbefis buhs tahnam weeta. :::

Ia mehs paſchu naida-deewu waizatum, wai wiſch
Leitana meiſter-a-gohdu rihmētōs ralſtōs (poēſijā) ir par weenu
paſchu filbi warretu maſinaht, tad tas to gan taisnibā ne-
ſpehtu. Wai tē ir mas mahzihts jeb mas prattigs newarr
fazzibt: tas irr darbs, kas wiſna meiſteram frohni pelna!
Bet kur Leitans ſcho dahwanu bij leenejis, là wiſch bij eegu-
wiſ ſcho meiſteribū? Proprio motū! — pats fawā uſzihtibā,
no fawa garra dſihts! Paſchmahzellis, paſchmahzitajs, auto-
didakts augſtakā mehrā buhdams, wiſch mahzibas-paſahpeni
bij aifſeedis, kahdu paſaule bes ſlohlahm ne daudſ pa-
nahluſchi, tā ka wiſnam Latwijā ohts tahnō ſchinnī buh-
ſchanā newarrehs blaſkam ſtahdinatees.

Leitana ralſtus wiſſus pilnigi uſſiſmeht irr ne-eespehjama
leeta, tadehſ la tee daschaddōs laikraftōs iſkaiſti atrohdahs
un ne weens lihds ſhim us Latweeſchu ralſteezibas lauka
gan nebuhs tik daudſ ſpalwu kufinajis ka wiſch. Patt pee
wiſna lihka ſahrkā warreja redſeht, ka wiſna pirkſti wehl ka
us ralſtſchanu gattawi ſalikli ſtahwēja; dſihwojoht daudſkahrt
wiſna elkonī zaur nohtuku ralſtſchanu bij jehli notrihti biju-
ſchi. Kahds Rihgas mahzitajs wehl ohtrā rihtā, pehz Leitana
nahwes, wiſnu gahja uſmekleht, tam gribbedams kahdu ralſtu
latwiſki liſt tulkoht. Rihga wiſnu paſinna fenn par kreetnalo
meiſteru Latweeſchu wallodā, Rihgā wiſnu arr ſemis un augſtis
tureaja peenahlamā gohdā un zeenija par ihſtu un kreetnalo
Latwijas dehlu un pateefigu gohdigu un gaddigu zilwelui; to
ir wiſſi Latwiha, wiſſi wiſna tautas brahti ne-aismirſibſ dar-

riht, kam winsch muhscham palits par tahdu preeschfihmi, In tatis Latweets un zilwels par preeschfihmi warrehs nemt, ne kad to nenoschehlooms ta darrjis effam. Bet winsch nebij Latweets un zilwels ween, winsch bij

III. fahrtā wihrs, kas wihra wahrdū lihds pehdigai dwafchas willschanai zeenigi wakaja. Wihrischki winsch karzoja, wihrischki winsch zeeta un panessa, wihrischki winsch strahdaja, wihrischki winsch turrejabs un pastahweja prett schihs dsihwes behdahn un truhkumeem, prett pasaules neleebibū un blehnahm, prett meefas slimmibū un nespelku un lskena smaggeem spehreeneem. Lassat, zeenijami lassitaji, „A. Leitana dsihwes gahjumu“, no winna pascha farakstitu, schē pakkata nodrikketu, tad Juhs pilnigi no tam buhsat pahre leezinati, ta winsch zihniyes un pee aplam masas rohjibas un pehdigi ar wahjibahm peemellehts tomehr ar uggunigu uszjhtibu no fawa weenreis usnemta zelta nenoschlohbijahs un ta, pats fewi us preeschhu dsihdamees un ne-apnizis publicamees, ar laiku sawu raskneeka-mehrki teesham panahza. Kur wihrischka zihnischanahs, tur wihrischka uswarreschana! Gohds tadeht lai irr, kam gohds peenahkahs! Gohds, ihsti pelnihts gohds winnam ne til ta weenam no Latweeschu freetnakeem tautneekeem, bet ta wiham, kas zihnischanā pastahweja un ne-aplussal! Gohds winna jaukam tautas un wihra darbam, gohda-peeminna lai winnam teek svehti svehlooma glabbata un usturreta us wisseem laikeem wissas tautas un katra gohda wihra sirdi! Un ta Leitana wihra gohds un wihra nopolns teesham jaw tizzis atsichts un slaji parahdihts, to leezina winna behru-deena, tee dauds simis ta deenā sapluhduschi behrimeeki, taħs pee winna īappa turretas runnas, no luxrahm te diwas peeleekam slukt, prohti no J. Laubes lunga Latw. beedr. wahrdā turretu, kas ta skanneja:

„Behdu wehsts Latwju tautu istrauzeja, kappa-swannim sehri swannoht: „tauta raudi, tauta gaudi, tew nomirra freetnis dehls!“ behdu pilna wehsts mums sirdi fagrahba dsirdohi, ta tautas-wihrs sawu gaitu beidsis, ta muhsu Leitans nomirris.

Latweeschu beedriba, luxras wahrdā schē runnaju, Latweeschu beedriba, sawas tautas ihsla metta buhdama, pahr faswas mahtes lablahschanoħs weenumehr ruhpedamahs, irr sinna juse gohdaht Latwju tautas labdarrus un draugus, un tapebz arri gohda zeenā turrejuse Anfi Leitanu, kas winnai bijis mihsch lohzellis un runnaswihrs; Latweeschu beedriba, behru

fehrā uswallā tehrpushehs; sawu ne-aismirstamo veedri us muh-schigo duffu pawaddidama, nostahjusehs pee winna lappa, gribbedama sawu schehlumu issfazziht, ka no mums schlikrees wihrs, kas nepeekusdams sawai tautai par labbu strahdajis; gribbedama doht leezi, ka nelaikis zaaur saweem kreetneem darbeem, uszijtigeem zenteeneem pelnijis flaru un gohdu, pateizibun miholeslibu; gribbedama ilaji parahdiht, la winna schehli ritt pateizibas affaras us Anfa Leitana muh-schigo duffas weetu par leezi, la Latvju tauta irr pateiziga saweem labdarreem. Un teesham mehs Latweeschi ne-essam bijuschi nepateizigi teem, kas mums drauga prahru rahdijuschi un to arri apleezina tas leelajs lauschu pulks, kas simteem, ja patt tuhilstoscheem, us scho weetu schodeen sapulzejusches, gribbedams parahdiht sawu pateizibun miholeslibu ne-aismirstamam nelaikim, gohdatam un mihsotam Ansim Leitanam; bet wai Leitana nopolni teesham tahdi, ka lai buhtum winnam pateizigi, wai winna darbi til teizami, ka lai winna miholeslibu?

Pateefi, winsch irr pelnijis muhsu pateizibun, irr eemantojis muhsu miholeslibu; jo winna nopolni irr leeli, winna darbi irr kreetni, winna dsihwes-gahjums bes wiltus un leelulibas. Pasfattisimees druzzin us winna dsihwofchanu, jenschanohs un darboschanohs.

Pats gan bes wissahm flohlas-mahzibahm buhdams, winsch tomehr ar weenu flohlas-mahzibas zeenijis, grahmatas miholesibis, pehz gudribahm un mahzibahm zentees. Kahdu til grahmatu rohla datbusis, ahtraki to jaw pee mallas neliisa, pirms to nebija islassijis un pahrdohmajis, ismahzijees un pahrprahtojis. Ta laffoht un mahzolees winnam no jeb-luxras grahmatas kahds labbums atlehzahs: wai bija smehlees kahdas ewehrojamas sinnas, eeguwis derrigu padohmu, wai arri bija stiiprinajees tillibā un tizzibā. Uszijtigi strahdajis un nepeekusdami puhlejees, apdohmigi mahzijees un nerimdam i zentees winsch sawam prahtam eeguwa glihtibu, sawai firdei tillibu, sawai dwehselei tizzibu. Bet zentigam Ansim nepeetilla, til few garra-mantas eekrakt, til sawu prahru isglij-toht; arri preeskch sawas tautas winsch gribbeja strahdaht. Kamdeht bija winna tautas brahkeem un mahsahm tumšibā wahrgt, mahnōs niht, kad pats bija tizzis pee prahra gaitmas un garra swabbadibas? Tulkodams winsch farakstija derrigas grahmatas, kas laudis paslubbinaja us gohdbu un kreetnibus, us tillibu un tizzibu. Likiens bija lehmis, la Leita-

nam bija buht sawai tautai par padohma deweju un mahzitaju un winsch, 18 gaddus „Mahjas weesim”, Latweeschu ihstai tautas lappai, par redakteeru buhdams, sawa liptena nolehmumu leetni un ustizzami ispildijis lihds beidsamai dsibwibas stundingai. Ar sawas tautas freetnakeem debleem (Surri Ullunaru, Baronu, Waldemaru, Swaigsniti u. z.) beedroda-nees winsch sawa „Mahjas wees” larkoja prett ta laika rahpu-keem, las Latweeem tautas gohdu leegdami, tobs negribbeja laist pee prahtha gaismas un garra swabbadibas. To sawai tautai islarrojis, tumfoneem un leeluleem par spihti, winsch nu sahla strahdaht lehnā un meerigā, bet turklaht drohschā un patishhwiga garrā: mahni tilka atlalhti, aisspreedumi islausti, netifikumi norathi, prahis zillahts, gars glihtohts, tiflumi lohpti, ko par labbu un derrigu bija atsinnis, to sawai tautai pa-needsa, weenalga wai flawa, wai naids, wai labbums wai launums winnam par to tilka. Pebz mantas winsch naw dīnees, pebz gohda winsch naw kahrojis; tautibu aisschahveht un zilwezes gohdu pahrstaht, garra tumšbu isnihzinah un mahnu tizibū isdeldēht — ta bija winna weeniga zenfchanahs.

Tahds bija Leitans, muhsu freetnajs tautas wihrs! un ja lahds pelnijis no Latweescheem gohda-peeminna, tad winsch to pelnijis; bet mums to wairs newažaga zelt, jo latra ihsta Latweescha firdi winnam jaw fenn zelta gohda-peeminna.

Latweeschi, sawas tautas ustizzigam draugam pateizigi buhdami un pee winna kappa schehli un sehri stahwedami, lai svehti apsohlamees, winna pehdās staigabi, ne pebz mantas un gohda, bet pebz prahtha gaismas un garra swabbadibas dsihwodami!”

Tad runnaja Z. Ferber lungs Berribas, Jonatana- un Pawaffaras-beedribas wahroš tā:

„Dussi saldi dsestrā lappā, Tu peekussis zekotajs — Tu esii mittejees preelsch dahrgas Latvijas strahdaht! Tava nahwe muhs dīlli skumdina, jo mehs, las pee Tava valleja kappa stahwam, atsīhslam, ko mehs saudejuschi: Tautas uszīhligu rastneelu, las no wissas firds dīlkuma gribbeja gaismu finegt; un arr daudseem winna ralsti bija par neissmellamu awotu palikuschi. — Leitans bija tas wihrs, las apgahdaja derrigu laika-rastu preelsch sawas tautas, Leitans bija, las pirmas grāmatas pebz rītigas ortografijas farastīja — bet wai Leitans tik to ween irr strahdajis? tur mums paſcheem ja-atbild: ne! — winna darbs preelsch tautas bija ne-aproh-

beschobts, winna mihlestiba preesch pateesbas un gaismas bija tihra fa faules stars. Tahds bija muhsu Leitans fa tautas rafstneels, het apskattifim nu winna fa zilweku. Leitanam jadohd ta pateiziba pee winna kappa, fa winsch bij meera wihrs, fa winsch meeru tik lohti mihleja, fa winsch pats reis teiza pee tahdas jautaschanas: „Labbal gribbu mirt, ne fa ar sawtuwaku nemeerā dsihwot!“ Schee pahra wahrdi mums rahda winna gohda prahdu un firdi. Winna meera prahdu gohda arr schodeen wissi tee simti, surree pee winna kappa schè stahw nofsummuschi un behdig, labbi apsinnadami, fo eelsch Leitana saudejusch. Sie ween pee teem, surree schè pee kappa, het tabla Latwijā Leitana aiseefschana atstahs fahyigu rehtu firdis, un wissa tauta wehle tam peekussuscham faldu dusi — ja, tad nu dusi Deewa meerā Tu kreetnajs strahdneels sawai tautai! — Tawa peeminna nesuddihs is tautas wehstures agrak, eekam patte tauta sawu tautibun nebuhs atmettuse; mehs Tew pazelfim peeminna muhsu firdis. — Dusii faldi Tu peekussis zelkotaajs!”

A. Leitana dsihwes=gahjums.

Daschi draugi jaw fenn manni flubbinajuschi, sawu dsihwes=gahjumu rafstos ussimeht; bet es pats labbi sinnadams, fa manna gahjumā ne kas leels pafaulei wehrā leelams nav, esmu ar to lawjees. Bet tad nu tomehr wehl̄ ta wehleschahnas man aufis skannejuse, tad esmu to darbu ussnehmis gan, zerradams, fa Deewa schehlastiba man palihdsehs, to gallā west. Fa kas manna dsihwes=gahjumā buhtu wehrā leelams, tad tas tik irr Deewa leela schehlastiba ween; winnam ween par wissi lai irr gohds un flawa muhschigi!

Esmu peedfimmis 16tas April rihtā 1815tā gaddā Nihgas pilseftas=muischas, Pinku-muischas pagastā, Lutte mahjā, fur mans tehws tolail' par kalpu deeneja. Kristamā grabmatā mahzitajs gan rafsta, fa es effoht dsiimmis 16tā Mai, bet to newarru tizzeht 1) tadeht, fa manni wezzaki un zitti tuweji stabstija, fa es dsiimmis paschā leelajā peektdeena un leela peektdeena tai 1815. gaddā bij 16tā April — un 2) tadeht, fa pats esmu peenahjis, fa ta laika mahzitajam Voorsten pee dascheem dsiimmuma-deenas missejuschahs, tas irr, fa winsch tahs neriftigi eerakstijis. No dehleem sawam tehwan

es tas wezzakais, — weena mahsa, Trihna, pahr manni 3 gaddus wezzala. Manna tehwa wahrdz bij Zeklaks, mahtei Anna. Kur tas nelatwiflis familijas-wahrdz Leitan iszehlees, to newarru tik sfaidri sinnah. Mans tehws stahstija: d'stredejis no saweem wezzakeem, ka winnu wezzaki no zitturennes sché atnahkuschi; bet no kurrenes — to nesinnaja pateift. Tapehz arri tahs abbas mahjas, kur schi familija ds'hwojuse, scho baltu deenu fauz par Leitan-mahjahm un tahs plawas esermallà, kas schahm mahjahm jo tuwu, fauz par „Leitan-lejahm.“ Mannam tehwam wezzaki bij nomirruschi masam un tapehz winsch bij usaudsinahts pee winna mahtes brahla Strubba- (Trentschu-) frohgå, kur gruhtibas deesgan eshoft iszeetis.

Bit ilgi mans tehws Lutte mahjä par kalpu deenejis, to nesinuu; vebz tam bij aissgahjis us Duschil-zeemu un tur pee Duschil Mattihs fainmeelsq par kalpu ds'hwoja; no tejenes jaw druszin warru atminnetees, lai gan til 4 gaddus wezs warreju buht, jo swahrkus, lam bij farkana vhdere, mahte te nopehrweja mellsus, pahr ko gauschi raudaju; schinni mahjä arri manna mahsa Dahrtia (1817. gadda) peedsimmuje. No schenjes wezzaki usnehma deenenstur pat faimindus Duschil Andreja mahjä. Èè mans gars jaw wairak mohdahs un paschi tee mahjas fainmeeki, wezzigi laudis, manni gauschi mihleja, jo biju brihnum mundris sehns. Bet brihnum, ka te arri mans prahts sahla zeeniht grahmatas, lai gan, ka latris warrehs saprast, wairak no tahn nefajehdsu, ta til to ahrigu usflattu. Kad fainmeeks kalenderê flattijabs, tad man bij preeks arri to apflattihi un latru reis luhdzu wezzo fainmeeki, lai man arr' to dohd rohla un wehle tur eestattitees, so tad arr mihligajs wihrs labprahrt darrija un man scho to stahstija. Seemas rihts, kad leelee wissi bij preezehluschees un ar ugguni ahrâ, eelschâ staigaja, tad es gultâ pazehlees, no plaukta nonehma tehwa weenigo grahmatu, wezzo d'seeftmu - grahmatu, un to schkirstiju, lohti preezadamees par tahn glihtahn rakstu-rindinahm, so manniju til taïs brihschöss, kad skals wai swesse istabâ atspihdeja. Rakstu-sihmes, sunams, ne weenas wehl nesapratru. Mans tehws labbi mahzeja lassibt grahmatâ, bet mahte ne mas, jo tolail' leela daska wehl bij tahdu zilwelu, kas netikkuschi pee mahzibas. Zittadi manna mahte bij darbiga, mihta mahte, kas lohti miheja ar wisseem satizzibâ ds'hwoht un behga no latras strihdes un eenaida. Schinni Duschil Andreja mahjä peedsimma

1819ta gaddā mans brahlis Mahrtinsch. Tehws, là tolail' klausbas laislös, preelsch fawa sainmeele muischbas-darbös gahja un tè ta laifa Pinku-muischbas rentineels Heinrich Gottlieb Kröger winnu bij atraddis par tilkuschu un ustizjamu strahdneelu un tadehk to derreja pee fewis muischā par eesalneelu. Sinnams, là tehws scho weetu peenehma, het gruhtibij schirtees no teem labbeem sainmeekeem, las mums palissa tee mihkakee raddi lihds winnu muhscha gallam. Winni turrejahs pehz labba wezzu laifa eeradduma, prohti, pee Deewa un Deewa wahrdus il swelhdeenas rihtös turreja gohdigi, dseeda-dami no wezzahm dseefmu-grahmatahm un jauno dseefmu-grahmatu, las weena patte bij mahjā, il reis arr no kultites iswillka un stahwu us galba nolikka. Kas basnizā gahja, tas to grahmatu tad nehma lihds. Pussdeenas-malitii nedrihst-sleja ehst agrak là ween, lad basnizas-gahjeji bij pahrnahlu-schi. Là zaur miglu arri to atminnu, là schinni mahjā arr ticka atnesta ta sianas-grahmata, lihds ar teem turklaht pee-derrigeem likumeem, las vafluddinajo, là dsimtuhfchana no-zelta. Sainneeze drufku to lassijuse, fazija: „Neeki un bleh-nas ween“, jo nebij Deewa wahrdi un par to starpibu slarp brihwibū un dsimtuhfchanu ne ko nefapratta, — til ween Wahzeets bij brihwis un lungs, Latweets semneels un tam bij Wahzeeschi jalkausa. Sinnams, là tè jaw lautinus dsim-tiba nespeeda tā, là dsimtu-lungu muischās; daschis bija labbi baggats wihrs. Bet mahjiba, ta truhla. Mans tehws reis-sahm nostahstija pahr wihereem no Kursemmes, las seeleem dahlderus no Rihgas wedduschi mahjā, so par pahrodohtu prezzi eenehmuschi un pa nakti pee winna mahles brahla Strubba-krohgā pahrgullejuschi. Walkajuschi lamsolis no farkanas wadmallas un seeweeshem drahnas bij ar felta un fudraba dsiyahm zauri austas, là ir es wehl tifku redsejis. Toreis drahnas wissas bij freetas un ne tahdas fajaultas un wili-gas là taggad. Taggad par dahrgalo naudu retti dabbużt slaidru sihda drahnu, bet tā nebij wis tad. Sinnams toreis arr nebij til dauds wallataju. Tolail' arr walkaja leelas fu-draba knohpes, sprahdes un dahrgas fresses; atminnu, là man pascham sehnam buhdameem bij lamsolis ar fudraba knoh-pehm. Kur tas wiss palizzis? Bet — lai peeteek ar to — eeschu atkal pee fawa mehrka.

Jurgös 1820ta gaddā pahrweddamees us muischu dsih-woht. Atminnu, là bij lohli jauka deena, bet es gulleju pee

semmes ar aussto drudsi, las manni mohzija un lo wezzali, pehz wezzu lauschu mohdes, mehginaia nodslht ar haidischau, prohti, allä bahsdami un draudedami, tur eelschâ paschu ar wissu drudsi nosflihzinah. Dsifhwoollis mums tilka eerahdihts wairak fâ pufswerti no muischas attahslâ wehja-fudmallu mahjâ, kur weena istaba bij preefsch meldera un ohtra preefsch mums. Bija lohti jaufa weeta starp kalmineem, kas ar behrseem, faddikeem un preeditehm apauguschi un starp muischas-tihrumeeem. Sinnams ka taggad rentineeki pehz leelalahm ee-nahlschanahm dsifhdamees wissu to jaukumu tur aplahrt nophoslis-juschi un ir to flaisto, jaulo lappu-kohlu meschu (leelnu) patte pilseftas waldischana lissuse nozirst un to isgrahwoht, tur plawas eetaisfdama, lai til wairak naudas teek, ta, fa paschai muischai wairs naw ne kahda jaukuma aplahet.

Té muischas-deenestâ, fa jaw peeminneju, mans tehwës bij par eefalneelu seemâ, wassarâ gahja pee gitteem muischas-darbeem, kur ihpaschi appinu-dahys wianu kohpschanai bij ustizzehts. Winsch té dabbuja labbu gadda-lohni, palikka pee muischas-maises un preefsch familijas muischa dewa ne ween ruhni un siltumu, bet arri labbibu, filkes, sahli, ruhni un pahtikku preefsch weenas gohws, 2 aitahm un zuhkas. Sinnams, la mahtei arr wassarâ wajadseja eet pee raweschanas muischas-dahrjs.

Schê dsifhwojoh nahzu pee pilnakas sapraschanas un grahmatu lasshiit ismahzijohs, fa pats wairs ne-atminnu kâ? Bij tuhlin arr zitti jaunakee jamahja, las man bij tas gruhtas-lajs darbs un tik zaur to, fa wezzaki pagehreja, lai zauru deenu ar tahdu darbu mohzohs, las, fa prohtams, tad apnikka man tâpat fa teeni mahzameem. Lassamas grahmatas torefit bij Ahbezé un latkisse, — zittas nebij pasifstamas. Kad tehwës reis nopyrka ewangeliumu grahmatu, tad man preeks bij leels, fa lo jaunu dabbuju lasshiit un kad wehl zaur leene-schanu dabbuju Stendera bishveles-stahstus, — luft' ta bij grahmatas pehz manna prahtha, lo newarreju no rohkahm is-laist un kad peetrubla, tas irr, kad to atkal aissnessa, tad man bij leels trahlums. Neis pufswedenâ biju peegahjis pee galda ehst, bet patlabban tehwës pahrnahja, Stendera grahmatu pahressa un man ehdens wairs ne prahtha, kehrohs tik pee grahmatas. Kad wehlak jauno testamenti un pehz tam paschu bishbeli dabbuju lasshiit, tad biju baggats wihrs finnaschanâs. Us rafstischau biju dilti fahrigs, bet fâ? Redseju, fa muischas-waggare sawu bleistikki apgraisija un tad rafstija; dohmaju,

ta tabs nogreestas skaibinas derroht us ralssifchanu, tabs tad uslaſſiju, un papihra luppatinu atraddis, sahlu strihyah, bet ne ſa! Tad nodedſinaju ſtallinu un ar to melno gallu rakſtiju ſawas ſihmes us papihra, lo eemantoja no meldera kartus-tabbakas papufchahm, jo melderis pa ſwehtdeenahm tahdu tabbaku ſmehkeja un tahda bij toreis mohde un tur bij wirſu rakſtihts: „Der beſte Tabak unter die Sonne.“ — Tad atkal reis eemantoju tahpeles gabbalinu un tur wirſu rakſtiju ar naglinu; bet te atkal kibbele! naglas rakſtus newarreja noſehſt! Pehdigi — tas warreja buht 1822. gadda — tehws pahrneſſa papihra-lappu, tur wirſu bij rakſtita ahbeze, un lo bij uſrakſtijis ta laika baſnizas-pehrminderis Beberbet-pagasta faimueels Jan Grahwa. Pahr ſcho wihrū japecminn tas, ſa wiſch bij weens no tahdeem, las tahlač pratta flattitees un preelſch ſa wiſſi mahni bij neeli; wiſch arr rakſtiht bij eemabzijees bes ſloholſhanas, bet bij lohti prahtings wihrs, lahdi taſ laiſa retti tur atraddahs. Kad biju pee-andſis, tad wiſch man palifka par mihiu draugu. — Pehz ſchahs pee-minnetas ahbezis nu man bij jamahzahs rakſtiht un tad jaw arri tehws bij noſirzis bleiſtiki. Ar bleiſtikiem gahja ditti gruhti; jo tad pa nelaimi paſudda, tad bij wai puſſgadbu jaſaida, tamehr zittu eemantoju, — par ſudduſcho arri kuheens bij japaneſſ, jo pee wezzu laiku laudim kuheens bij wiſſur wajadsigs, wai tihſchi jeb netihſchi bij lo apgrehkojees un kuheens bij wiſſas leetas nepeezeſchamajis valihgs un ſloholſtajſ. Ar to rakſtito ahbezi arr bij ſawas kibbeles: melders fazziija, la ta peederroht wiſnam un ar ween nehma noſt un ta tas gahja, tamebr tehws luhdſa Grahwu, lai norakſta wehl weenu zittu un ta tad arri noſiſka. Al, zik gruhti bij tahdas rakſtu-ſihmes palkat rakſtiht, tad ne weena nebij, las ee-rabda, no fuura galla un no fuuras weetas to bohleſtau wajag' eefahkt ſihmeht. Tehws un melderis arr ſahla mahjitees un wiſneem iſdewahs labbati ſihmeht, — bet abbeam luſte drihs pehrgahja. Es puhelejohs, zik ſpehdams, lai nu gahja ſa eedams. Muſcha mums bij tuvu, baſniza tapat tuhwu un ſlobla tapat tiſlai lahdas $1\frac{1}{2}$ verſtes tah!. Kad dsirdeju pahr ſlohlru runnajoht, tad ſirds gauschi ſilla — lai gan mellodami daudſinaja, ta tur karſtus alminus kullite ſee-noht us mugguru un leeloht us firneem tuppeht, — bet las tad dohs nabvaga behrnam ſringeli! Kä fazziija, ſlobla bija un Wahzu ſlohlmeiſters arri, bet las tad ſlohlru turreja?

Winsch waldtja flohlas-mahju un bij basnizā Lesteris, kas arri spreddiki nolassija tāi svehtdeinā, tad mahzitais nebij. Van-dis toreis runnaja tā: „*Slohlmeisters pafluddina flaidrus Deewa wahrdus no grähmatas, bet mahzitais runna til pafcha isdohmatus neefus.*“ Tee bij tee gudree wezzee laudis, kas tā runnaja. *Slohlā* tik warreja fuhtiht sawu behru tas, kas spehja noderretu algu flohlmeisteram mafsaht. Tikkai lahdas pahris tur gahja un weens no teem bij muhsu nahburga, muischas-waggara Pehsch dehls Indrikis, par lo muischas-rentineels Kröger lā pahr sawu krusdehlu gahdaja. Schis bij tas pats Indrikis, kas pehzak Nihgas Fahna-basnizā palifka par mahzitaju. *Sestdeinās* no flohlas pahruahkoht, winsch if reis muhs apmekleja — ihpaschas wajadsibas deht — un es winna flohlas-papiheus apflattidams, gauschi wehlejohs, arr tahdu laimi baudiht; bet fur to nems! — Ar wag-gara jaunalo dehlu, kas pa mahjahm dñihwoja, un lam Jan-nis wahrdas, bijam tahdi draugi, ka weens ohtru newarre-jam zeest; gahjam ar kohlu-flintehm kohpā us jakti un dar-bojamees schā un tā, bet ne lo pahrgalwigi. Tehwi, kas labbā draudsibā nestahweja, gan to leedsa, bet kas tad muhsu fatik-schanohs warreja aissfargah, mums jaw bij sawas norunna-tas silmes jeb signati ar mahlu swilpehm, zaur lo warrejam fasinnootees, jo frohgs, fur winsch dñihwoja, bij tik labbu puß-wersti taht no muhsu dñihwolla. Manni brahki Mahrtinsch un Indrikis — kas dñimmis 1822trā gaddā, — wehl newar-reja ne kahdi spehlu-beedri buht. Up to paſchu laiku kahdā waffaras-deenā darbojotees sirgu no grahwja isdohht, sirgs ar palkat-kahju tahdu spehreenu man deva pa kahjas stilbu, ka kahja bij puſchu, jebſchu gan kauls nebjia lubſis. Ar ahrste-schanu gahja geuhki un lehni un paſcha muischas-rentineela mahte un winnas meita, atrailne Fenger, darbojahs, to dsee-deht un pehzak pehz Fengerenes padohma isdewahs ar kassi-teem burkaneem to sadseedeht; rehta man wehl taggad redsama pee kreifahs kahjas leela. Waffarā 1822 pirmo reis dabbuju Nihgu redseht, kur reis mahtes-mahte manni nehma lihds. Man gauschi patifka, kur til dauds mahminas staigaja aplahrt, flaistus weggus peedahwadamas, lo lai preelfch masa dehla nemmoht; bet brihnuns man bij deesgan leels, ka wezzene wissas atraidija, itt ka es buhtu weggū-eenaidneels, — jo ne-finnaui wiš, ka tee weggi arri ja-aismaska, bet dohmaju, ka tahs labſiedigas mahminas pa welti dohdoht. — Pirmu reis

basnizā biju sahdā pawassaras fwehtdeenā, kad Lesteris spred-diki lassija un taħs deenas lekziona un ewangeliuma, fo todeen lassija, weħl atminnu. Tolaič weħl ehrgeles nebij Nikolai basnizā.

Bet nu gaddijahs ta, ka driħs wissa rakistischanas mah-zischanahs buħtu pee mallas jaleeħ un ja Deewa doħmas arri buħtu bijusħas taħdas, ka mannu wezzalu doħmas, tad par semneeku darbineelu ween buħtu bijis jopaleef. Tehwa braħlis, mans kruštbehws Sihpol mahjas fainneeks, grisejha manni pee fewis nemt, par gannu un semneeku darbos rabbinaħt. Manneem wezzafeem tas bij pa prah tam un ta agrā pawassarā 1823. gadda manni turp aiswedda. Sinnams, ka d'siħwe tè jaw bij fweħħala un zeetaka, jo iħva fashi patte fainneeze bij fihwa feewa, las ar fäimi meħħsa kildetees. Tolaič semneekem bij ta tizziba, ka semneela behrns newarr palist zits, ka atkal semneels un ta pat doħmaja manni wezzaki, — laħdu zittadu listeni tad es warreju żerreħ? Bij ta jopaleek meerā. Kad saħka loħpus laist gannōs, tad manni peħz puiss-deenahm gannōs fuhtija un tè nu, peħz tagħaddejas fapraschanas, pilnigi dabbju redseħt, zik neprahħiġi tas irr, til dauds leelus puilas un meitenes gannōs fuhtiħt, kur tee sawā starpā us nelectibahm ween doħħahs un flistus darbus, ka arri flinkumu eemahzahs. Ta ī-paschā laiħ, 8 gaddus weżs buhdams, joh-neem dabbju muggurā taħdas fahpes, ka bij us weetās ja-paleek, lamehr atkal paħrgħajha. Schahdas fahpes peħdig iż-żen-haż-a itt beesi, ladehk teħwam pahr to dwejha sinnu un tas atkal palihdsibu melleja vee sawā deenesifkun, muixxhas rentineela. Tas arr manni paċċidams par weiħlu puilu, teħ-wam peesfazzija, lai nemm atpallak pee fewis mahja, wiñx-tad manni fuhtischoħt pee sawa dakterha Nihgħa. Lä tad nu arri notiħha un paċċħos waħħaras-fweħħiħos 1823 kruštbehws manni paħrsu fuhti ja-pee teħwa atpalak, kur atkal sawas miħ-las weetinas ar preeku apfweżinajju. Tehwa nobħoma bij taħda, manni, kad pee dakterha buhsu bijis un saħħeġi dabbu ġijs, atkal fuhtiħt atpallak, lai gannōs eemu. Bet ta neno-tiħha wiś. Dakteris, Kupffer wahrdā, manni is-mellejjes un is-slaufiżiż, fazzija, ka ta taite effoħt għicxha un dwejha sawas saħ-les. Peħz tam pawħleja schreppejha lill un tadeħħet paċċħā. Iahnu-waħħarā teħws manni aiswedda. Ahġelskalna vee saħħa schreppu-lizżeja. Oħsolina, kam paċċam bij sawa pirts un 4 raggus u-slifka, bet taħdha jaunam, ka biju, ma s-afnien is-

willa. Pehzak dakteris lilla west juhrā masgatees. Bahri reijes tad gan līhds juhru noſtaigajam, bet lo tas warreja līhdseht, lad ne no weetas un ildeenas nedah-buja peldetees. Tolait ne fahdi fungi juhrā nepeldejabs un no tāhdahm fassuma-mahjahm, fa taggad, nebija ne wehsts. Tā nu ahrstejohs pa wissu to wassaru, jo lad fahpes pahrgahja, tad ne lo no flimribas nesinnaju un lehslaju fa jaw jauns sehns. Bet ruddeni paschā mugguras widdū fahla rahditees pumpa, las israhdija, la muggurs-lauls leezahs. Dakteris nu pawehleja, ildeenas wesselu stundu gusleht ar mugguru us zeeta benka, lai warretu atpakkat leekt, bet tas ne fa ne-isdewahs un tā ar laifu schi waina leelaka valldama, wissu zittu augumu famaitaja (verunstaltete). No la schahda laite jaunam behrnam warreja rastees? Pahr to daschadi galwas laufija. Es dohmaju: woi no fasaldeschanahs, jeb no giptigahm sahlehm. Tē statistischu, lo pahr to warru atminneht. Daschu reis man fa puikam sawā nejehdibā bij preels, seemā bassahm fahjahm pa fneegu pabraddahnt un tad istabā pee krabfns filditees, — las tak ne lo labbu newarreja darriht. Tad attal tāi 1823. gadda seemā us pawaffaras pussi nouirra wezzajs tehwa-tehwa brahlis, tas wezzalajs Leitans, us luxra behrehni mans tehwis man pehz wezza eeradduma usspeeda ar plissu galwu līhkim no mahjahm līhds basnizai — fahdus 4 werstes — līhds braukt un tā palist, kamehr līhkus bij paglabbahts. Ar to nu dohmaja nomirruscham leelu gohdu parahdiht, bet man schis gohds dauds malfaja, jo es neganti fallu; warr buht, fa no tam manna neslaimē zehlahs. Sinnams, fa mans tehwis un wehl daschi zitti arr' plikkahm galwahm līhkim pakkat staigaja, bet tee jaw biji pee-auguschi zilweti un warreja dauds wairak pa-nest. — Pahr giptigahm sahlehm peeminoht, jaſalka, fa tāi gaddā tāi paschā mahjā dīshwoja melderis, luxra behrneem bij kaſchki un mehs fa jaw behrni kohpā dīshwodami, arr ſcho mantu līhds dabbujam. Pehz wezzu kaſchu eeradduma wajadseja kaſchki nodſiht ar tāhdahm sahlehm, fahdas wezzas mahminas par tahm labbafahm eeteiza. Tē nu bija schwelle, tauki, ſaltahs ſeepes un dīshwudrabs, lo wissu kaſchkainā ahda eerihweja un prett ugguni likla fildiht, lai labbi eewellahs meefā. Wai tāhdas leetas wesselibai warreja labbu darriht? Sinnams, fa wezzali ar to negribbeja un nedohmaja ſlitti, bet labbi darriht, — ta til bij nesinnaschanas waina. No

laſchla til tad tilku wallā, lad pee kruschtehwā deenestā ais-gahju, tur finnams, atkal larſtumā mohzija.

Tā nu flimmodams palikku mahjā pee wezzakeem un tee jaw spreeda, ſa nu no mannis tikkai nabbags buhfchoht, kas sawu maift newarrefchoht pelnicht. Ne ar mugguru ween man bij zeefchana, bet ta laite gahja arri ſohbōs un tur mohzija jo wairat. Lad jaw ta laite ta israhdiyahs, tad daktera ahrſtefhana apſtahjahs, un es palikku sawam liktenam nodohts. Nu bija laiks, atkal darbotees ar mahzifchanohs, bet no kahda awota tad tahtak fmelt, lad ne kahda nebij? Us 1824. gaddu tehwā pirmureis nopirka kalenderi, — ta bij ta weeniga jauna grahamata un es toreiſ neſinnaju wiſ, ſa ik gaddā wajagoh pirlt jaunu, lamehr peenahza 1825tajs gads un muſchass-rentineeks tehwam jaunu kalenderi eeschkinkoja, — ſā tad us preelfchu ik gaddā darrija. Kalendere bij ta weeniga jauna grahamata, ſo tad arr turreju ſā sawu miſku draugu. Deewa wahrdi tif bij jazeeni un zittas grahamatas wiffas neeft ween. Lihds ſhim mumis til bij wezza dſeefmu-grahmata un ewan-geliumu-grahmata ar kattifſi tahts weenigahs grahamatas, bet nu 1825tā gaddā ſkreij-faimneela uhtrupē tehwam isdewahs nopirkt bihbeli (1739. gaddā druktu) un Bankawa ſpreddika-grahmatu; Stendera bihbeli bij zits paſrfohliljis. Nu bij ſeh-nam atkal manta un warreju sawu laiku zif nezik leetā liſt. Bet tē pa wiffahm reisahni man japeemini, ſa pee mumis ſlaht dſihwoja wezza mahtes mahre, tas bij mahjas un behrnu uſſlattiſa, lad wezzali pee ſaweeem darbeem un darriſchanahm pa deenu iſgahja. Schi manna mahtes-mahte bij ihſts wezzu laiku zilwels, pilna mahau un wezzu laiku eeraddumu, kas zihtabs sawu gudribu un tikkumu mumis jaunceem behr-neem eepoheht, ſa lai no Deewa puſſes paliktu pee tehwu tehwu eeraſchahm un tizzibas. Zif reis winnai negaddijahs redſeht ſpohlus un wiffadus lehnus un — ihſi faltoht, winna bij wiffadi ſtaidrakas gaikmas eenaidneeze, ſo nedarrija wiſ launā prahtā, bet til tadeht, ſa ſchiktahs ar to Deewam kalpojoht. Paſr to tahtak wairak ſtahtſtichu. Schahdu lauſchu winnōs laikos bij tas leelakajſ pulls.

Tee gaddi 1824 un 1825 manna atminnā ne ſo douds ne-uſrahda. Tif finnu, ſa ar waggaza Pehſch dehlu Janni sawu draudſibu jo prohjam kohpam un ta draudſiba ihſteni peederr ſchiniks gaddōs; wiina brahlis Indrikis drihs ais-gahja us pilſehtas flohlahm, tadeht ar to wiffa draudſiba

bij jabeids. Øfirdeju reis Iaudis un ir sawus wezzalus run-najoht pahr pastaru-deenu, las drihs nahfschoht un tas gan bij tannī leelā pluhdu-laikā, 1824tam gaddam beidsotees, lad Pehterburga bijuse apflihluſe. Zittadi dſihwojam pa wezzam. Seemā man bij ar jaunakeem behrneem japublejahs, teem grahmata lassicht mahziht un lad jaiks laiks bija, tad no turrenes ūlalnineem, ihpaschi no ūdmallu ūlana, ar raggawi-nahm laidamees semmē. Waffarā sawai mihkai, ruhpigai mahtei gahju ūlhd̄s meschā, fehnes un ohgas lassicht. Daschū reis mehs behrni wehl gullejam, lad mahte ar fehnu nastu pirmu reis no mescha pahruahža. 1825tā gaddā wehlā rud-denī tehws no mischias pahrnahžis, fazzija: „Nu behrni, wi-seem deggona galli janomello melni, jo semmes-tehws nomirris.“ Tas bij ta ūnna, ka muhſu ta laika lohti mihlohts Keisers Aleſanders tas, I. bij nomirris. Pehzak daschadas ūnnas muldeja, ka Keisers Aleſanders ne-efsoht wis nomirris ic. Un ta nu wehl dauds un daschadus hailingus ūlahstus pahr to ūlahstija, ko wairs iahgā ne-atminnu. Ko tad toreis ūnnaja no awlsehm muhſu ūlkā, kur ne kahda ūnna nebij pahr to, ka jaw no 1822. gadda Ūelgawā Latv. awises, tilla is-dohkas. Ar mannu weſſelbu tannī ūlka gahja ūlkti, jo mug-gurs-ļauls bij nu ūlkelts un ta kaitē jeb gichte ūlksa me-ſtees ūltōs ūlzelktōs, ihpaschi ūlhōs, ar ko manni gauschi mohzija. Kā ūlelkahs, tad tas gan arri bij 1825tā gaddā, ūlwejā Nikolai-basnizā mahzitais ūlksa runnāht pahr ehrge-lehm un drihs weenās atvedda par prohwi, ar ūkrahm ūl 3 dseefmas par prohwi ūlseedaja, tad teiza, ka nederoht un tilla aīswestas atpalkat. Lad no ūlatlakalna ehrgelneeka un ta ūlka ehrgelu meistera Kristina ūirkla jaunas par 300 rubkeem un us gadda beigahm tahs ūzehyla basnizā; bet lad draudse us reis newarreja aīsmalsfah, tad tahs bruhkeja ūl pahrfweht-deenās un prohti tad, lad mahzitais Nikolai-basnizā ūpreddiki fazzija. Taī paſchā 1825tā gaddā 20tā Dezember nomirea jaunakajs brahlis ūehlabš, las taī paſchā gaddā August meh-neſi dſimmis, — pehz la mahte gauschi ūchelojahs, jo nab-badſiſch nomirra ar dſelteno ūhrgu. Tolaik' ne ūeenam ne-bij aīsleegts ūlntes turreht un mans tehws bij ūlelk ūlku-meddineeks, ihpaschi seemā wiſch us kahda ūlka ūlksa buh-dinu, kur ūhdeht eelfchā un tad ūlhd̄ ūnotahlumā ūesprauda ūneegā auſu-wahru ūlchki par ehdamaju. Lad nu ūſalzis ūlktihs pee ehdamaja ūeegahja, tad tam wairs nebij ja-eet

prohjam, jo mans tehw̄s to neschus pahrneffa mahjā. Daschū naft' isdewahs pahri, rettu reī arri 3 dabbuht, bet wairak reisās ne weena, noschaut.

Peenahza 1826tais gads, — kur preelsch manna muhscha daschi wehrā leekami gaddijumi notilla un weens gauschi bedigs. Dsirdeju, fa nomirruscho Keiseru us Pehterburgu wadijuschi un la tam pawassarā wissās basnizās behres swinneja. Atkal runnaja pahr kahdu ic., kas par ahſi palizzis tahdā wihsē: Nabbaga wihrinsch, kam behrns nomirris, gahjis luhgtees kappy-wetu. Schis bes mafas kappu newehleis un nabbags wihrs gahjis mescha-mallā, kappu ralt, kur israzzis poħdu ar naudu. Kad minnetajs to dabbujis sunnah, tad ahſcha abdā eelihsdams, isgehrbees par wellu un pee nabbaga wihra lohga nafti noſtahjees un klauējis. Kad wihrs jautajis, kas schis tahds effoht, tad tas atbildejis: „Efmu wels! atdohd man mannu naudu!” Kad nu semneeks tam to naudu pa lohgu isfweedis ahrā, tad tas falluppis un palizzis par ahſi. Kad nu daudsinaja, fa par ſrahpi ſcho noſohditu plehſonu ne ween pa Kreewu ſemmi waddajoht apkahrt, gitteem rahdiht, lai Deewa foħdu biħstahs, bet arri tē Rihgā effoht atwets, kur lahdā patumfā weetā to rahdoht un daschi teikuschees, fa paſchi to redsejuschi ar fawahm azzim un mannijschi, fa tas affaras raudoht. Tahdu paſaku faudis labprah tizzeja.

Ta paſcha 1826ta gadda pawassarā paſchā Durga-deenā muischias rentineeks Kröger muhsu dſihwes weetu pahrmainija. Waggari Peħsch, kas dſihwoja basniz'-krohgā, eelika muhsu dſihwoll̄ un mums bij ja-aiseet winna weetā taī krohgā dſihwoht. Lebſchu gan schis krohḡs nebij taħds krohḡs, fa leelzetta mallā, bet kur til paſchu pagasta faudis ween wairak fagahja, kas festdeenās us muischu nahja pee teefas un kur peemitta muischias darbineeli, tad tomehr krohgā dſihwe man bij un paſlka prettiga un nepatiħlama dſihwe. Til tas man tē paſlka, fa basniza bij pee paſchahm durrim, ko ik sfeħħdeenās warreju apmekleħt. Leħws pee fawem muischias darbeem paſlka fa bijis, jo tē krohgā bes winna paſlħidfibas deesgan labbi warreja iſtilt. Taī paſchā waſſarā tee paſtahwigalee weſi taī krohgā bij Kreewu muhrneeli, kas to 1mā Merz taī paſchā gaddā nodegguschu Sleħpes-krohḡu, Sloħkas leelzettā, muhreja jaunu; tee fawu peñnu gan wiſſu tē no-dsehra. Us waſſaras gallu, kad muischias tiħrumi tilla no-

kohpti, tad tihrumu plahweji un satohpeji, wihschki un see-
weeschi, te frohgā sanahza un wissu jauru nakti danzodami
un dserdami islustejahs, jo tahds te wezzu wezzajs eeraddums.
Taī paschā gaddā 22trā Augustā svehtija Keisera Nikolaja
1mo frohneschanas-deenu un Pinku Nikolai-basniza tifka us to
deenu släisti ispuſchkota ar salnumu wihtehm un ralbahm lam-
pahm, las degga. Af zil jauli tas bij redseht tahdam, las
to wehl ne kad naw redsejis. Bet ta paschā August mehnescha
beigās trahpija bahrgs spehreens muhsu familiju. 29ta
August rihtā agri mihta mahte nahwigi eefirga un ohtrā rihtā
ap to paſchu laiku no mums schlihrahs! Af tawu behdu, us
tik ahrahm rohrahm saudeht, ko ne kad negribbetu saudeht.
Af tu fuhrajs liffens! Resinu, wat zittam kahdam firds
pahr winnu tā sahpeja, là man. Staigaju là meegā un joh-
neem ne mas newarreju tizzeht, là pateest tā notizzis. Bij
japadohdahs sawam liffenam! Tehws nu gribbeja, lai mui-
schas rentineeks, kam deenestā winsch stahweja, winnu leekoht
atpalkat agrakā dsihwes-weetā un no frohga atlaischoht, bet
tas tā nedarrija wis. Winsch dewis padohmu tahdu: tehws,
kam behrnu pulzinsch, tak newarreschoht palift neprezzejes;
tadehk lai to darroht, zil ahtri atkal eespehjams un tā lai
paleekoht tur pat frohgā. Tehws apdohmajees, la zittadi gruhti
us preeskhu tilt un la wezza mahtes-mahte weena patte ne-
spehshoht wissu aylohp, peenehma funga padohmu un jaw
taī paschā gaddā 17ta November eedewahs ohtrā laulibā ar
Mariu Dsilne, las tur vai muischā par mohderi deeneja. Tehwa
kahsas man tā lai pa ſapneem pagahja un nu, sinnams, bij
ja-eerohdahs jaunā dsihwes buhſchanā. Kamehr pamaheti pa-
schai wehl behrni nebija, tamehr wehl gahja tā puſſlihds, bet
tik lo tee sahka rastees, tad jaw sinnams, palikkam mehs zitti
la svechneek. Bet ko pahr to dauds stahstischu? Runnachu
tik pahr fewi paschū.

Té frohgā dabbuju eepafhtees ar dascheem zilweleem, un
ihpaschi ar tahdeem, las dauds mas pee gaismas tilkuschi.
Tahdi bij basnizas-pehrminderis un Bebberbel walstes faim-
neeks Jann Grahwe, Pinku faimneeks Mikkel Auſter un
fallejs Jann Dsilne. Jann Grahwe, là jaw agrak ejmu pee-
minnejis, bij mans ralstu ſkohlmeisteris; Mikkel Auſters man
peenesa, la ne wairak, daschas wezzas falenderes un Jann
Dsilne — wehlak — pasneeda pahri labbas mahzibū grahmas.
Té frohgā là ko jaunu dabbuju no kahda paleenetu

Milicha „flohlas-grahmatu,” kur eelfchā atraddu sinnas no pafaules un dabbas, paht lahdahm wehl nebiju ne dsirdejis. Sawu rakstifchanas darbu, ta jaw nu gahja, dīnnu ar ween us preefschu, — lai gan wezzaki schinni leetā ne lo neruhpejabs; winneem bij gan, tad warreju peerakstiht, lo lahds parradā palizzis no dsehruma. Kad nu ar grahmatahm ar ween flitti gahjq, ta ne lahdas nedabbuju laffiht no jauna, tad raudsiju tak, ta tikt pee abbeem latwiskeem kalendereem. Kad tehw̄s no muischas rentineeka dabbuja Widsemmes kalenderi, tad es raudsiju lapeilas kraht, ta warreju nöpirkt Kursemmes kalenderi arri un fchohs kalenderus allasch few klahd nehfaju. Weenā gaddā ar to faimneeku Mikkel Austeri weenu kalenderi pirlam us pussfēhm un pa neddekahm suhtijam to weens ohtram; sinnams, ta gadda gallā es to paturreju. Gaddijabs, ta tai seemā no 1827 us 1828 lahds wezs pulstenu-lahpitajs, Wahzeets Johansson, bij nomettes par behrnu flohlotaju Annas-muischā, kas atraddahs ne pilnu wersti no Solitudes, lahdas 6 woi 7 werstes no Rihgas, Pinkeneeschū Rihgas zellā. Tur nu daschi Pinkeneeschī wedda sawus behrnus arri un sinnams, man arr dilti lahrojabs tur tikt, be kas to dewa! Tomehr us pawassara pussi 1828 nefinn lā tehwam tahds prahcts nahza, us weenu mehnēsi manni arr tai flohla laist, kas til $\frac{1}{2}$ rubli ween par mehnēsi malfaja, bes provijanta, kas arr bij jadohd. Kas tad bij preezigaks par manni! April mehnēsi man ta laime notifka un te nu dabbuju wahzifli mahzitees laffiht un arri Wahzu rakstus rakstiht, lo wiſſu lihds tam neprattu. Bet lahda ta bij flohla? No rihta pulfst. 6 fahkabs un pulfst. 6 walkarā beidsahs. Pufsdeenā til 1 stunda preefch pa=ehschanas. Lahda flohla bij muhsu laudim pa prahtam, kur til ilgi mahza. Ko tad liskā darriht? Rakstiht un til rakstiht, weenu pussstundi kram fewischki laffiht un rehkinah, — pee tam es ne mas netifku. Scho flohlas laiku til baubiju 3 neddelas — tad bij beigta. Slohlotajs wafaras laikā arr newarreja istabā nosehdeht, bij attkal jareiso aplahrt, pulstenu lahpiht. Ta bij wiſſa flohla, lo sawā muhschā efmu dabbujis. Bet bij arr labs eesahkums; jo nu ne ween rohka atradda ihstenu zellu, ta spalwu waddiht, bet arri to biju dabbujis fajehgt, ta wahzifla laffischana zittadaka ne lā latwifla un lahdi tee Wahzu rakstamee bohlstabi. Sinnams, no Wahz'wallodas wehl ne lo nefinnaju. Bet nu man bij labs zetschs atdarrihts, pa kuru warreju pats lā spehdams

us preelschu rahptees. Un to nu, zif ween warreju peetist, darriju. Tehws arr man sagahdaja Stendera „Wahzu walodas un wahrdu-grahmatu,” is kuras gan wissus wahrdus eemahzijohs galwā, bet fo tas palihdseja, la nebij ne kahdas fa-eefchanahs ar Wahzeescheem? Tehws schehlojahs, la naudu par grahamatu eshoft pa welti issfweedis, — fo darriht! Mans labbajs pafihstamajis un draugs Iann Dsilne ar laiku man alnessa diwas dakkas no Stobbes gadda-grahmatahm, las man jaw dauds palihdseja, pafaules buhshanu posicht un lad tas pats wehl man pafneedsa „Stendera auglas gudribas grahamatu no pafaules un dabbas,” — luhl, te bij man pa-wissam zitta jauna barriba un ar zittadahm azzim taggad apluhkoju Deewa pafauli. Lad to stahstiju zitteem, tad manni issfmehja ween, la es tahdus neekus gribboht tizzeht, fo tak ne weens prahrtigs zilweks netizzefchoht, jo latris tak ar fawahm azzim warroht redseht, la faule dauds masala par semmi, la ta rihtos uslejj un waflaros no-eet un t. pr. Zhypachi manna mahies mahte to turreja par grehku, ta fo wehl runnah, las tak ne muhscham ta ne-eschoht un newajagoh tahdas neeku- un blehnu-grahmatas ne mas lassicht. Bet es jaw biju pahrgalwigs dees-gan, tahdas wezzaku pamahzishanas wairs neklaufht un nepeenemt.

Pahr fawu 3 neddelu skohlu wehl to esmu aismirfis fazzicht, sur ta nauda zehlahs. Mums behrneem latram bij pefschirkta lohypschanā weena wista un tai pawaffarā manna wista isperreja 7 zahlus. Un lad nu tai pawaffarā us leel-deenu zahli bij warren dahrgi, un uskluptschenes apfahrt stai-gaja, tohs uspirldamas, tad par manneem 7 zahleem aismal-faja 2 fudr. rublus. No schahs naudas 50 kap. aismalsfaja par mannu skohlu un par teem 150 kap. noperska preelsch mannis dseesmu-grahmatu. Af tawu preelu, par tahdu mantu! Pamahtei ween bij lihds schim basnizas dseesmu-grahmata un nu man bij ta ohtra! Scha pafcha 1828ta gadda ruddeni manni, wehl ne 14 gaddus wezzu, tehws jaw aissweddha pee mahzitaja un luhdsja, lai manni peenemmoht deewgaldneelu mahzibā. Mahzitajis gan negribbeja, bet lad tehws minneja, la es neweffeligs buhdams, newarroht us ilgu muhschu zerreh un la labbal buhtu, to pee laisa jaw isdarriht, jo es tak jaw wissus wajadfigus pahtarus mahloht, tad mahzitajis arr bij ar meeru un weenā weenigā deenā pahr wissu manni pahr-klaufnaja, un sfehltdeenā pehz tam basnizā draudses preelschā

eefwehtija. Var paschu to 1828tu gaddu jaopeeminn, fa tas bij flapisch gads, las dascham semneekam truhzibun haddu peewedda. 1829ta gadda pawassara bij ilgi aufsta un tad kartuppelu sehlla piemu reis bij til dahrga, la rubli mafaja ruhrs. Bet schinni pawassara arr muhsu dsihwochana Nikolai-trohgā veidsahs. Las notiska us schahdu wihti: Muischas rentineels Kröger, fa deenesta mans tehws ar ween stahweja, un fa maissi wifft ehdam, bij few virzis dsiamt'muischu, to til 6 werstes no Rihgas, blakkam Kalnzeema leelzelkam buhdamu, lihds tam laikam lohpmannam Wegener peederrigu Schampeter (Champêtre) - muischu un prohti, par 7000 rubkeem. Schai muischait bij labbi leeli lauki un plawas un arri labs gabbals mescha. Tolait tai arr bij wiss-aplahrt dauds refni ohsoli un zitti saltumu lohki, las to brihnum jauki puschoja. Virzejs gribbeja pats palikt sawā rentes-muischā un sawā dsiamt'muischelē eelst kalyus ar ihpaschu usraugu jeb faimneeki, las lai wissu pahrvalda un aplohpj, jo ne kahdi klaustajti faimneeli tai muischait nebija. Us pahrvalditaja jeb faimneela ammatu winsch bij isredsejis mannu tehwo, las arr tahdu weetu labprahrt peenehma un tadeht Mai-mehnescha gallā 1829. us turrent pahrvaddajamees. Al zik jauki te bija, jo Wegeners bij lepni dsihwojis, few warrenu leelu lohlu-dahrsu un atkal mescha-dahrsu (Park) pehz islustescha-nahs eetaistjis, tur daschi lustuhisci bij atrohdami. Bija pats feedu laiks, tad tur ainsnaham. Tehwa ammats te bij, puishus pee darba rihkoht un mahtet atkal meitas un lohpu tohypschana. Pahrtikka te tikkia dohta, zik wajadseja, bes kahda nosazzita mehra. Man, sinnams, peekritta wissas peerakstischanas un ralstu fanemchanas, ko tehws nepratta. Schinni muischā pahrdsihwoju sawus jaunibas gaddus no 1829 lihds 1839. Sinnams, lai gan man tahs peerakstischanas bij ustizzetas, tomehr ar ween var sawu wezzalu behrnu ween tilku usflat-tihs, no winnaem apgahdajams un muischas ihpaschneels man tik to ikdeenischlū pahrtikku ween wehleja, bet ne kahdu lshni nedewa. Lad nu gan warr saprast, fa manna dsihwe ar ween bij tahda, las nebij swabbada, bet ar ween apspeesta sem wezzalu gribbas un nikkeem, ko wissu wajadseja panest. Gruht, gruht falpoht tumscham prahtam, lad klaustajta pascha prahts jaw gaismu atsinnis un pehz tahs kahro. To newarru-leegt, fa wak-las man bij deesgan darbotees pehz patitschanas, lad til ween buhtu bijis, ar ko darbotees tahdā darbā, kahds man paffeja.

Té man wehl kas japeeminn, lo agrak esmu peemirfis
peeminneht. No paſcha pirma galla es jaw biju leelajs pret-
tineels wiffahm wehrdigahm paſemmoschanahm, gohda-doh-
chanahm un funniskahm rohku-butschoſchanahm, kā tolaik'
pee ſemnekeem bij mohde un lo tee par leelu gohdu iſturreja
un kas to nepratta, kas bij muklis. Sinnams, ihſena pa-
ſemmiba puſchko zilweku, bet taſda neleetiga paſemmiba, kas
wehrgu-laildž zehluſehs, irr funniſka. Pebz ſchahdeem wez-
zeem liktumeem wajadſeja vreelfch katra Wahzeſcha zeppuri
noenent, tam rohku butſchoht un kād pa muſchaf pagalmu
gahja, kād wajadſeja zeppuri rohla turreht, kād arri ne weens
lungſ tur nebija redſams; ihpaſchi behrnu kahrtā buhdameem
kas bij ne-atlaifchams peenahkums. Tā pat arri wajadſeja
rohku butſchoht katra, kas wezzakeem paſhſtams un draugs
un tas pats bij jadarra ne ween, kād wezzati no baſnizas
pahrnahza, bet arri kād, kād no pirts nahza, jo pirti puſſ-
lihd's tā pat zeenija, kā baſnizu. Tadeht arr zits — kā pats
tillu peedſihwojis — us pirts-lahwu karſtumā Deewu luhdſa,
ſawus pahtarus ſtaſtidams. Kā jaw teizu, wiffahm tahdahm
paſemmoschanahm un gohda-dohſchanahm biju un palifku ſtihwſ
prettineels un labbaſ' panefju rahnhanas un daschu pehreenu,
ne kā tahdahm dumjibahm pallaufſu.

Schampeter-muſchā dſihwodami, ar ween wehl pec-
derrejam pee Pinku-baſnizas draudſes, lai gan Rihgas
baſnizas bij tuwaku. Tikkai 1830. gaddā tā ſwehtdeenā,
kād pahr netaifnu nammaturetaju ſpreddiko, tillu pirmo-
reis Rihgas baſnizas apmekleht un pirmoreis arr dſirdeju
Jahna baſnizā to ſlawejamu mahzitaju Trey, ſpreddiki
ſakkoht; lihd's ſchim til ween biju dſirdejis Pinku-mahzitaju,
wezzo Voortenu, kas gauschi ſlikti runnaja latwiſki. Tuhlin
Trey mahzitajs man lohti patiſka, lai gan ne ſapn̄ ne-
warreju eedohmatees, kā pebz pahri gaddeem ar winnu
nahlfchu ſeetā draudſibā. Tāi paſchā 1830. gaddā wiffās
Lutteraneefchu baſnizas ſwehti ja 13tā Jun̄ to deenu, kād
vreelfch 300 gaddeem Luttera tizzibas ayleezibas-grahmata
tilluſe Augſburgas pilſehtā nodohta keſeram Karlam V.,
zaur lo iſſkaidrota tizziba dabbuja ſawu pamattu. Schohs ſweht-
lus til if pa 100 gaddeem ſwehti. 1831mā gaddā ne ween
Bohdž dumpis plohfijahs, bet Rihgai pirmu reis uſnabza ta
breemiga ſohlera-ſehrga. Mai mehneſi ta eefahlahs un
Auguſta eefahlumā jaw bij ſuddufe. Af, lahdas tad paſallas

tilla daudsinatas, la Daugawas uhdens eshoht nogiptehts, zits bruhweris tahdu nahwigu allu isbruhwejis un wehl kahds bekkleris tahdu maiisi iszeppis, kas giptiga un t. pr., jo Pohlu dumpineeli par to wissi eshoht mafkajuschi. Teiz, la foreis daschus lohlera-fehrdfigus puusdshwus jaw mettufchi bedre un ar falkeem aplaisitus aprakluschi. Bij preelsch teem eetaisitas ihpaschas kapfehtas. Muhfu muischas til 7 werstes bij no pilsfehtas, no lurennes tak arr taudis il deenas pilsfehtā brauza, bet paldees Deewam, palikam no tahs breetmigas fehrgas ne-aislahrti, lai gan wissi to baudijam, kas tai sehrgas-lailā bij aisleegts. Tehws gan preelsch Fahneem tai wassarā eeliklahs gultā lar gichtes-laiti un ilgu laiku gruhti ūrga, la bij jadohma, la jaw mirschoht. August mehnēsi atkal no fawas wahjibas pažeblahs. Pa tehwa wahjibas laiku tilla taudim peelikts zits usraugs, ihpaschi feena-laikā, tad dauds algadschi tilla nemti pee darba. — Tai paschā gaddā Novembera mehnēsi Nihgas Fahna-draudses wezzakajs mahzitajs h. Trey islaida drilletu finau, la winsch no 1832. gadda eefahluma il neddel isdohschoht jaunas awises, kam buhschoht wahrds: „Das Latweeschu lauschu draugs,” un schahs awises mafkajuschi weenu rubli par gaddu. Ut tawu preela-finau preelsch mannis! Latweeschu awises gan jaw biju redsejis, bet tahs jaw Nihdsineekeem mafkaja 3 rublus un tahs nespēhju turreht. Bet arri to paschu weenu rubli jaw newarreju ne tur sadabbiht un tadeht samettamees lohpā 4, lureru weens bij kallejs Dūlne, kas taggad arri dīshwoja Schampeter-muischā un latris mafkajam swartu, ar to norunnu, ka latris weenu nummuri paturrekm par faru ih-paschumu tad, tad wissi to buhs lassijuschi, ta, ka il zetturtajis nummurs bij mans. Ilgi gan ta negahja, jo tad muhfu maises-tehwam Kröger fungam reis bij trahpijees Nihgā buht us lahsahm, tur no mahzitaja Trey bij dabbujis finnaht pahrtahm lehtahm awisehm, tad tuhdat 2 eksemplarus bij apstel-lejis, prohti, weenu preelsch Schampeter un ohtru preelsch Pirku-muischas un zaur to nu palikka muhfu lohpu-awise preelsch mannis leela, jo nu bij preelsch latras neddelas lappa, so warreju paturreht. Ut tawu preelu, tad fagaaidijam to laiku, tad schis Latweeschu draugs eefahlā staigaht! Gruhti bij il neddel tai deenā peena-puissi ar to lappu fagaaidiht no Nihgas; un tad nu lahdreis wehl aismirsa tai deenā iswest, t ad ilgoschanahs palikka jo leela. Virmā gaddā schahs lappas

tik kahrigi laffiju, la gandrihs wehl taggad warru atminneht, las laträ lappä bij laffams. Tolail' zittu grahmatu wehl bij lohti mas. Japeeminn tè tas: 1831mā gaddā, kad mahzitajs Poorten abrauza behrnus pahrlauſht, winsch atweddā un man dahwinaja to teem 13tā Junī 1830 noswehtiteem tizzibas-fwehlikeem par peeminnu no mahzitaja Thiel farakſtitu un no Bergmann mahzitaja pa latwiſti pahrstrahdatu „Luttera dſhwoschanas“ grahmatu ar Dr. M. Luttera bildi, — ko pilſſehtas waldfichana 1830 bij liffuse drifkeht un isſchlinkoht. No ſchahs grahmataſ laffischanas wehl ihſteni dabbuju paſht fawu tizzibu. Taſ paſchā laikā arri tilka isdohta ta grahmata: „Beems, kur ſeltu taisa,“ un man nabza arr paſhſtama ta grahmata: „Robinsons Kruhſtaſch.“ Kad nu Wahzu grahmataſ wehl ne ko labbi neſaprattu, tad jaw ar tahm paſchahm bij mantas deesgan, finnaschanas wairoht. Lolaik' manni draugi bij kallejs Jann Grahwa un Pintu ſaimneeks Mikkel Uuster; ar ſcheem wiſreem tal ko warreja ſarunnatees pahr gaifmodamahm leetahm, jo tee bij puſſlihds waltā no wiſſeem wezzeem mahneem; zittus tahdus ſtarp paſhſtameem Latweſcheem neſinnaſu. Schinni paſchā 1832trā gaddā us ruddens puſſi azzis man palifka tik wahjas, la wajadſeja dakteri palihgu melleht. Toreiſ par azzu-dalteri Nihgā bij eeflawehts Dr. Merklins; pee ta tilku aifswests un tas azzis no ahrenes apſkattijis, parakſtija eenemmamas fahles ween un zittu ne ko, — no opereereſchanas un azzu eekſchigas pahrraudſſchanas dakteri toreiſ ne ko neſapratta. Bet azzis jaw pahr daudſ bija karſtuma pilnas, la us gaifmu newarreju uſkattih un affaras la uhdens weenumehr libja. Lehwg gauschi pahr manni ruhpädamees, fanehmahs un aifwedda ne tah̄ no Kurſemmes rohbeschahm, kur finnaja ſemneku Rank wahrdā, las dascheem azzis paglahbis ar to, la is tahm naggu greeſa. Wezzis nu gan wairs neſpehja, ta-pehz la paſcham azzis jaw patumſchās, bet winna meita, ta laika ſaimneze to ammatu uſnehma. Atgreesa nu mannahm azzim dibbena puſſi us ahru, prohti ta, la azzu abbols ap-greeſahs ohtradi un tur ohtrā puſſe bij ta waina, jeb tas nags, ko wajadſeja draggaht un to ar masahm ſchkehrithm is-darrija. Pee man tahdu naggu atradda abbās azzis un teiza, la kreifajā jaw pa ilgu effoht palizzis, las man arr wairs tik gaifcha nebuhschoht — la arr notiſka. Sinnams, la pee

dakter nu wairs newarreja eet un newajadseja arr, jo azzis pamasam atlabbojahs. Tomehr ohtrā gaddā Janwara mehnēsi weena ajs wehl pa ohtrreis bij ja oppereere. Wehlak, tad azzim atkal tahds farstums usnahza, ka gluschi farkanas palissa, tad peeliku wissapfahrt dehles (lehles), kas farsto affini nowilka un azzis tuhlin palikla wesselas. Warrbuht, ka agrak azzis man ne mas nebuhtu til taht fahdetas, ja dakteris buhtu dewis to padohmu, dehles peelikt. — Schinni 1832trā gaddā tilku draudsibā ar wihru, kas man palihdseja, mannu dsihwes-zettu dibbinah. Papreelsh man jafalka, ka es dseefmu taischhanu turreju par tahdu skunsti, kas ibpaschi jamahzahs augstās skohlās. Bet tad mans draugs Øsilne bij lahdus jauna-gadda perschus fakfandinajis, kas man liffahs brihnum labbi skannoht, tad fahku brihscheem prohweht, woi man arr us tahdu wihti kas ne-isdohschotees. Tā nu darbodamees, biju lahdus perschus fagrabbinajis lohpā un diwas no tahdahm wahjahn garrisahm dseefnahm nošuhtiju sawam mahzitajam Voortenam us pahrraudsifchanu, woi tahdi darbi warretu fo leeti derreht. Mahzitajs man ne lahdus atbildi nedewa wis; bet pehz fahda laika, tas bij 24tā November 1832 Latweesdu drauga 48tā lappā eeraudstju weenu no sawahm dseefminahm nodrikketu, ar to parastu: „Tas Latweetis A. L.“ Sinnams, ka pahr to lohti preezajohs, — jo mahzitajs Voorten bij Trey mahzitajam mannas dseefmas peefuhjtijis un tas atkal to weenu, wajadsigās weetās pahr-puzzejis, sawā avisē isleetaja, itt ka man par usflubbina-schanu, lai ar tahdahm leetahm nepeefuhstu darbotees. Ohtrā neddetā pehz tam, tad muhsu peena-puisis pehz 49. lappas Trey mahzitaja nammā bij nogahjis, tad Trey mahzitajs to bij luhdsis, man sinnu doht, ka winsch wehlotees ar manni farunnatees; lai tadeht es pilsfehtā nahsdams, winnu apmel-lejoht. Preeks man sehnām gan bij par tahdu webili un arri leels gohds, ka tahds fungs gribbeja ar manni runnaht, — bet deesgan bailligs arr biju, jo nebiju apraddis ar tahdeem wihreem fatiltees zittadi, ka til ar bihjaschanu, ka jaw toreis wehl bij eeraddums. Par nedbelas lailu aigahjam abbi ar tehwu pee winna un tihri laipnigu to wihru atraddam un til pasemmigui, so til augsti zeenijam winna spehzigu spred-diku dehlt. Winsch nu pats ar wahrdeem manni usflubbi-naja, pehz rakstneezibas dsihlees un apfohlija no sawas pusses palihdseht ar pamahzifchanahm un grabmatahm, zit ween

winnam buhschoht eespehjams. Tuhlin man preelsch lassischanas lihds eedewa to patlabban gattawu tilkuschu k. Schulza „Kursemmes stabstu grahmatu.“ Tad nu gan warru fazziht, ka no fcha brihscha mannai nahlamai dñihwes buhschanai grunts-akmins bij lists. Trey mahzitajs man paliska ne ween par mihiu draugu, bet arri par tahdu tehuu, kas mannu garra iskohpschanu felmeja un pee mannas nahkamas dñihwes laimes wairak valihdseja, ne fa mans meeëgs tehos, woi fahds zits spehja un sopratta. Jo deenas beesjal winnu apmekledams, to jo wairak warreju zeeniht un miheleht un ralstiju ko spehdams, un winnam preelschä likku. Winsch ne sad ne-peelussa, wissu pahrbaudiht un man labbu padohmu doht, kas fchur woi tur wehrä leekams. Tahdä wihsé nu gan dauds raksti, ko biju dohmajis derrigus preelsch anisehm, tilka pa-wissam atmesti, bet kas 'par to! — (Taggad muhsu laikos tee jaunee ralstitaji gribb, lai satru winnu neela ralstiku tuhlin leek leeta un lai par to malfa, bet tolaik' ta ne weens nedohmaja wis. Taggad, sad tahdam pirmee raksti teek par nederrigeem atmesti, kas paleek kauns un neraksta wairs. Winni dohma, ka jaw effoht gudri deesgan un fa winnu raksti wissi tuhlin pilnam jaw derrigi. Sinnams, tahdi augsprachtini un plahnprachtini tahlu neteek). Ar tahdeemi darbeem laiku leetadams, yats sawu dñihwi padarriju few wehrtigalu un ta tad, jo ilgaf ar ralstneegibu darbojohs, jo manni raksti paliska wehrtigali un jo beesjali tilka usnemti Latw. draugu lappas.

Tik taik nelaikis tizzis ar sawu pasch-farakstitu dñihwes-gahjumu (autobiografiju), un skahde teesham, ka nebij wallas nehmee un peespeedes, ir to yehz tam nahldamu laiku aprak-stik un sawus peedishwojumus un gaddijumus preelsch mums un par muhschigu peemianu ussibmeht; tas buhru ne tik ta darba publina wehrt, bet ta buhru teesham lassischanas wehrtia grahmata, kas mums skilstu ta laika bildi un pilnigu pahr-flattu pahr wissu Leitana rohfschanohs sawas tautas labba preelsch azzim attlahtu. No ta pascha masuma, ko nelaikis tik us sawu draugu flubbinafschanu wallas brihschöös ussibmejis — ihpaschi pa juhras-peldejamu laiku Majohr-muischä buhdams — skaldri pahrflattam agratu laiku garru un mehdi, eerafschas un dohmaschanas-wihsi. Ir neezigi un mas eewebs-

rojami pefishmejumi un apraksti mums pateesigu leezibu no-
leek par^o to, ar lahdahm azzim Leitans, ir jaw behrna
gaddos, laudis un pafaules dsihwi fabla ussfattih un no-
fwehrt. Schehl, schehl, fa winsch tablak nedabbuja rakstih
pahr teem gaddeem, tureos winsch rakstneezibas laukā ar sawu
aplām leelu tschaklibu tilla rihloees un ar daschadahm pret-
testibahm larkojis, kas winnam no dauds pusfehm, ir is pafcha
tautas widdus usmahzahs. — Daschs swarrigs mahzibas
grauds mums tur buhtu atrohdams.

Pamettifim arr azzis us muhsu nelaika zitteem puhlineem,
jo winsch sawā muhschā strahdaja arri us zitteem darba-
laukeem un apkohpa daschu ammatu: bij runnas wihrs Rīgas
Latveeschū beedribā, protolollis Latveeschū beedribā un Lat-
veeschū labdarrischanas-beedribā, agrādos laikos — no 21.
Merz 1847 — faweenotas Piaku- un Bebberebek-walsts
teefas-skrihwers, ta patt arri faweenotu Wohler-, Mihl-
grahwa-, Begejac-, Ilken-sallas un Kleistin-muischu pagasta-
teefas skrihwers; scho ammatu 19 gaddus uszihhti un us-
tizzigi apkohpa un nolikka to 18. Februar 1866. — No
ministeru-komitejas 13. Janvar 1867. tad nu tilla nospreests,
Ans Leitanam fudraba medallu ar to wirsralstu: „Par us-
zihти“ pee Stanisława bantes us kruhts nessamu dahwinah.
Lihbi pehdigam gaddam winsch arri bija Beeria-muischas
walsts-skrihwers, tureu ammatu lihds 36 gaddeem bij kohpis.

Ar zeen. Iassitaju laufchanu schē wehl arri par Leitana
familijas buhfchanu warram peeminneht, fa winsch 17tā Oktōber 1843. no Jahn-draudses jaunaka mahzitaja Kahrl
H. Schirren ar Katrihni Bihrin, kas 1837. gaddā pee ta
pafcha mahzitaja Deewgalda mahzibā bij bijuse, tizzis lau-
lahis un ar tahs lihds gallam, prohti $30\frac{1}{2}$ gaddus, mihligi
kohpā fadsihwojis un ar winnas, kas ta patt fa winsch pat^s
krīstīgā Deewa-bihjafchanā bij usaugufe, preekus un behdas
baudijis pasemmibā un ar allasch pateizigu un Deewam pa-
dewigu ūrdi. Deews tohs tadehk arri wissadi fwehtija, bet
behnu fwehtibu ween teem nekahwa pedsihwoht. Leitans bij
4 gaddus par bruhtgannu fabijis un nebij preelfsch tam ne
weenas zittas israudsijees. Leitana mihlestiba us sawu nah-
lamu bruhti bij ta eesahkuhehs: Winsch ar tahs appalch
weena pajumta dsihwodams reis ajs durrim bij dīrdejis winnas
lasseht pahr Bakarijasu un Lihsbetti. To weetu nollaustijees:

Al, là jausti, bet kur retti
Wihrs ar feewu weenadi; —

winsch rohlas falizzis issfauzees:

Kaut, ak Deews, kad prezzeſchohs,
Labs ar labbu fa-eetohs!

Winna Deewa-bihjigu ſirdi un tſchallu, tikkuschu dſihwi paſihdama, winna to ſahka zeeint un miheht un tà ar laiku — kad tik tabl hija, là us prezzeſchanohs warreja dohmaht — ſaprezzejahs un dſihwoja pirmohs laikus truhkumā un nabbadſibā, tà là daschreis deenischlas maiſes behdas nebij masas. Pehdigōs laiſos valdees Deewam ſchihs behdas gan nepaſinna, bet dſihwoja arri knappi un ſahtgi un ſargajahs aplam no leekahm iſdohſchanahm. Taggad Plates t., kas „Mahjas weesa“ redakziju no Leitana gaſpaschas zaur no-runnu eedabbuja, ſchai lihds nahwei 300 rubkus gadſlahrtigi iſmalſa un tà winna no taſh leelakahs no laizigahm raiſehm gan irr paſargata, un ſchahs tuwalee raddi paſchi arri puſſlihds iſtikufuchi zilwelki. Winnas abbas jaunakahs mahfas Anna un Marriua fenn apprezzetas un diwi brahli — arr prezzejuſchees — pahrteek no ſawahm weetahm. No ſcheem jaunakajs, Kahrliſ, jaw 25 gaddus karr-a-deenesta iſdeenejis un wezzakajs, Krischahnis, kas Leitana iſto mahſu Dohri apprezzejis, taggad Schwarz-muiſchā par mescha-fargu.

Nelaika pehdigahs dſihwes-deenas peeminnoht, jaſalka, là winsch ſleppeni, ſawā eelfch-puſſe, jibniyahs ar ihpafchahm ſirds-ſahpehm jeb errestibahm, no là winsch ir us uſtizigafeem draugeem labprah tnerunnaja. Is ſarakſitas, bet ne-pabeigtaſ wehſtuſes — draugam laiftas — redſams, kas winna ſirdi ſahpigi ſpeeda un pehdigo weſſelibaſ atlikumu fremita. Pehdigahs 7 wai 8 waſſaras winsch pa peldejamo laiku gan juhmallā uſturejahs un atſpirdſnaja dauds maſ ſawu ſergdamu meefu, bet pa wiſſu zittu gadda laiku darbansta atſal to nogurdinaja un noſspeeda, là là pawaffaras wehſā gaiſā wehl pebeedrujahs faſaldeſchanahs un ſeſtdein' 27. April 1874. bij jaleetahs us ſlimmibaſ-gultu, no kurras wairs nepazehlahs. Leelakahs là, là nu pats gan jaw buhtu ſajuttis, là ſchoreis wiſ wairs nepazelschotees, bet to tomehr ſlehya un ne patt ſawai laulatai draudſenei no tam ne fo nebiſdeja; tik mirſchanas brihdī wehl iſteiza tohs wahrdus:

„Kà nu noteef, lai noteef!“ — un pulfstenš wehl netikla 7aus apſitit, kad diwreis pehdigas elpas uswilfdams un papreelfch wehl praffijis: zif pulfstenš fitt? garru islaida.

Wai nu mehs flattamees us nelaika dſihwi un darbeem, wai us winna familijas dſihwi, jeb wai mehs apſkattam winnu kà draugu, kà kahdu ammata walfataju, jeb kà draudses wai ſchilys jeb tahs beedribas lohzelki, jeb wai raugam us winna pehdigeem dſihwes azzumirleem un wiina mifchanas stundinu, mums ja-atſihft, kà wihrs dſihwoja un mirra. Sawas awijs deht winnam daschu reis bij augsteem fungeem un teefahm jastahjahs preelfchâ, kur atbilde hij jadohd kahdas awiſe uſnemtas finnas deht. Winsch to darridams fawu taisnibu aiftahweja un taisnohts pastahweja lihds pehdigam; strahpè fawu muhſchu nebij tizzis. Un ja arri kahds ralſta gabbals, kas ſchim jeb tam nebij pa prahtam, kas ſcho jeb to leetu aifkehra un fmahdejamo bes bailehm fmahdeja, tad tas nebij ne lad bes grunts notizis un netaifnibu winnam peerahdiht ne weenam ne-isdevalhs. Ja fmaggala leeta kahdres gaddijahs, tad papreelfch ilgi pats pee fewis pahrlikta un ar ſemi karroja, jeb arri drauga padohmu melleja, — jo par nemaldigu fewi ne kad neturreja — bet kad no kahdas leetas ſirdi bij pahrleeginajees, tad Leitana wahrds bij wihra wahrds, kas gaifchi un flaidri azzis teiza latram, lam tas bij wajadsigs; un ja flusſu-zeefhana rahdijahs wajadsiga, tad arr pratta flusſu zeest, kà zits rets.

Brihnumis newarr buht, ja tahdâ wihsé daschs errojahs par Leitana drohſchu runnaschanu, zits aifik par winna flusſu-zeefchanu un pastahwibū. Winsch p. p. bij norunnajis ar sawas awijs drifketaju, ne-aifkaramas leetas fawâ lappâ ne-uſnemt, strihdës ne-eelaistees un fluddinachanâs „ſchnabbi“ allasch ismest; to winsch nu arri pehz eefpehjas turreja zeeti un ſwehti un errojahs pahrleeku, ja wiina palihgi paſcham mahjâ nebuhdamam tahdu norunnu, finnadami wai neſinndami, tihscham wai netihscham, pahrkahpa. Bet wai winsch tadeht nebij wihrs ar wihra duhschu un wihra ſirdi? kas allasch tautas un zilwezes labbad rohſijees un ſweedrus birkinajis. Jeb wai kas wiina flawu par mattu warr maſinah, kad par winnu un wiina noluhku — kà noprohtams til launâ woi flaudibas garra — greiſus apſpreedimus dabbujam laſſift? Teeſcham wiſ nel

Lai nu saldi duſſ un atpuhſchabs ſchis weillis un
tſchallis strahdueeks, ſchis peeluffis, nogurris zetta gahjejs no
wiffahm sawahm puhehm un rižibahm, raiſehm un noſkum-
ſchanahm, ne-aikahrtſ wairs un nebaddihts no ſchihſ paſau-
les daſcheem un ehrſchkeem, kureus wiſch deesgan iſbaudijeſs.
Un lai nemm pretti to petnas alga is ta ſchehlaſtibas
Deewa rohahm, kuream wiſch allajch ſtiprā tizzibā un zer-
ribā padewigs bija! Wiſch ta Kunga wiħna-kalnu jik speh-
jis arri ſohpis un daſchu wiħna-keſkaru leelu iſaudfinajis.
Maſſ nar wiħna nopeleſs, tadeħk lai maſa nar wiħna alga!

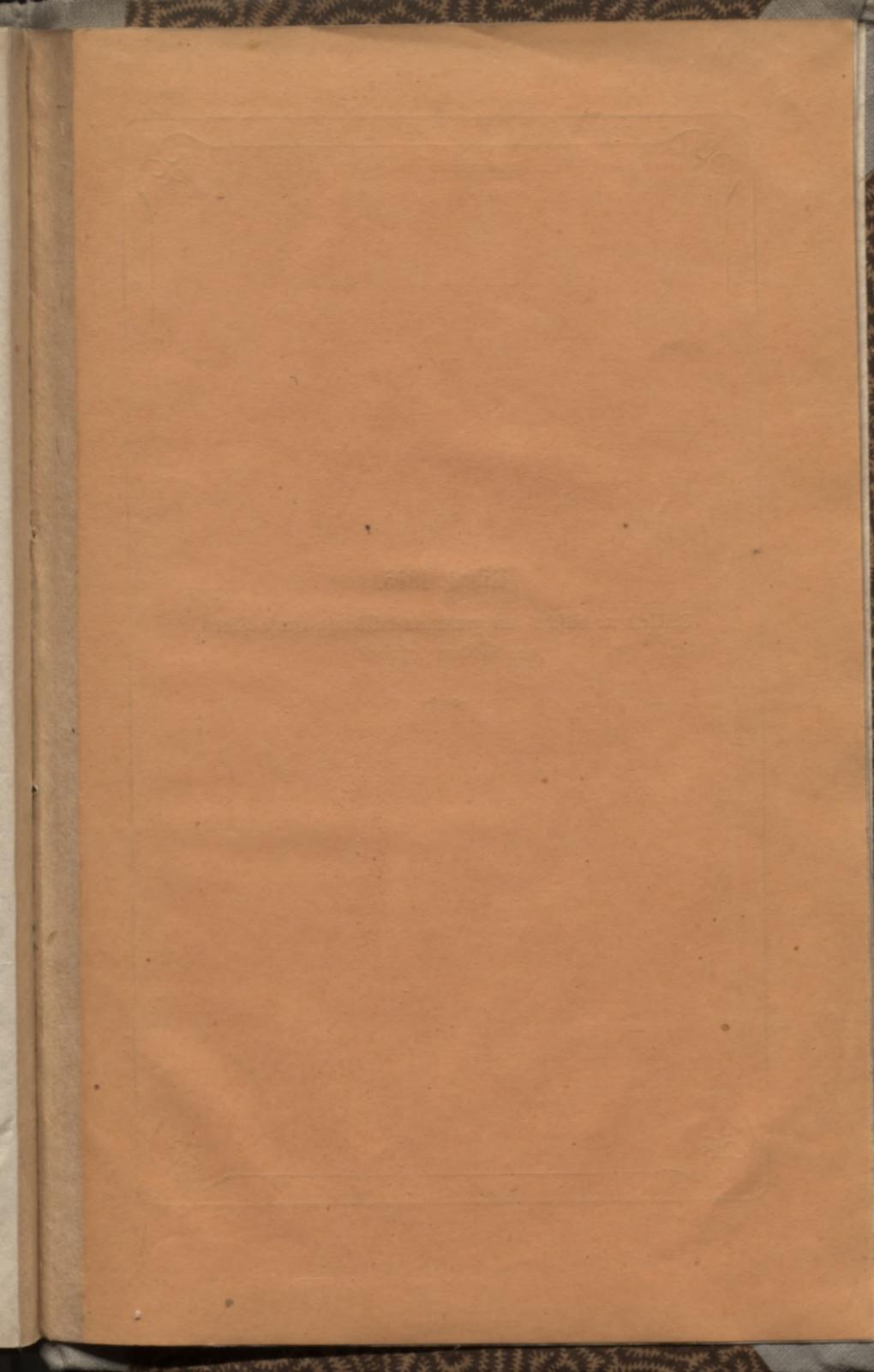

Saſtaħdijums pahr teem jo eweħrojameem raksteem, to Ans Leitans
fawat tautai par labbu laudis laidis:

- 1) Gelsch Latweeſchu Awieſehni daſchadi ralſti, ar paralſteem A. L., —n, A.—n, Adams Latweeſtehn jeb Indritis.
- 2) Gelsch „Latweeſchu lauſchu draug“ dauds un daſchadi ralſti ar paralſteem A. L., —n, L. P. R., (t. i. Leitana Birmee Ralſti), Adderna Labrenzis, 7, arri gluſchi bës paralſta.
- 3) Gelsch „Deewa - waħdu miħlotajeem“ ic. no Hermann Trey: I. 45, 46. III. 79–82. 4) Latweeſchu draugu pawoddoni: 1840, № 41, 1841. № 40, 1842. № 51, 1843. № 1, 3, 5, 9, 11, 13, 15, 17, 33, 35, 37, 39, 51 (2). 5) Bella rahbitajis ic. (1840). 6) Siñna Deewa waħdu miħlotajeem ic. (1841).
- 7) Dseemas bħibek fwejtlos dseendas ic. (1841).
- 8) Labbas mahzibas kristigeem nomma - turretajeem doħtas no ta wiſſu-augſtala meiſtera (pahrzeita), 1840.
- 9) Sweiħdeenaš darbi, jeb pamahzifhana, kā fweħldeena jaſweħti (pahrzelta), 1840.
- 10) Pamahzifhana, lā ihxen kristigi jaſiħwo (pahrzelta), 1840.
- 11) Lee diwi zekk un wiħna galli (pahrzelta), 1840.
- 12) Juħs ne lā nemirfeet (pahrzelta), 1842.
- 13) Weħſinnejis, kas labbu weħſi atneſs (pahrzelis), 1841.
- 14) Darbu rullis pa meħneħsheem, 1842, 1852.
- 15) Patteſigti stahſti pahr to, kā Jeruſaleme iſpoħstita (pahrzelta), 1843, 1848.
- 16) Greħġineka atgrefschana (pahrzelta), 1843.
- 17) Grahfa Leelinaħte Genowewa (Wahju walloddà no Schmidta), 1845, 1848.
- 18) Stahſti, kas jaunahm meitahm derr par mahzibu (pahrzelis), 1835.
- 19) Stahſti pahr to kristigu dseemmu-taiħtaju Georg Neumarku (pahrzelta), 1846. 1860.

- 20) Tehkabs un Kristihne (pahrzeltis), 1846.
21) Karra-leelskungs Tistatius (Wahzu wallodā no Schmidta), 1846.
22) Eelsch stahsteem un sinanahm par Deewa walstibas leetaht irr no Leitana: Sarunna-fchana starp 2 fugga-matroscheem.
23) Preeschu-lalna Rohse (Wahzu wallodā no Schmidta), 1847.
24) Baron Gundulis (pahrzeltis), 1837.
25) Mahziba, kā warr ehkas buhweht no semmes (Wahzu wallodā no Dr. G. Brehma), 1847.
26) Grahamata, kā lahdē Duhnu reisneels rafsiija ūwam rabbineerim tai 33fchā gaddā pebz Jesus preefimfchanaas (pahrzelta), 1848.
27) Tas ar azzim redsehts zelsch us debbesim (pahrzeltis), 1849 (Biwreis).
28) Nīgħas Zahra draudjes wezzaka mahzitaja Heinrich Gottlieb Peħligh d'sħiewe għajjums un behru deena, 1849.
29) Schweidlera Maria (Wahzu wallodā no Meinholda), 1849.
30) Leelmaħte Greetina (pahrtasita), 1850.
31) Diwreis p-eż-żeġfmit un dimi biċċebles stahsti preefch f-kloħlaht un mahjaħm (pahrzelti), 1851, 1856.
32) Laika-lawellis pa' seemas walkareem, 1851, 1860.
33) Pukku-kurwihs (Wahzu wallodā no Schmidta), 1851.
34) Brunnenels Kahlis Nahde (pahrzeltis), 1851.
35) Goħda-wiħri, un: Ta bija f'idriga un branga feewa, 1852.
36) Pamahjifchana, kā jaftataisahs us Jesuś fweħtu wallarinu (Wahzu wallodā no S. O. Kapff), 1853.
37) Bilweha fids (pahrzelta), 1853, 1859.
38) Toisniba pastiħaw, bet bleħdigħi padohim launā heidħaħs, 1853.
39) Jesuś Kristus tas weenigx patweħrumx preefch taħbi naħħlamas Deewa duħmibas (pahrz.), 1854. Grahamatneelu preefs ic. (1854).
40) Ustizjama bruhha Annina, 1856.
41) Garrigas Deewa luħgħanahs us neddelas-deenahm riħtōs un walkarðs, us fweħkeem un dašħas iħpaħħas wajadibbas (pahrzeltas), 1856.
42) Eelsch Mahjas weesa dauds rakst bes ne laħda wahrd-a-fihmes jeb ar parafstu R.
43) Iħstena beħra-niħleħiha, 1857. 44) Iħsa mahziba, kā bittes jaħo拜j ic., (1860). 45) Weż-żi stahs, tas derrigx par mahzibu daħżeem, (1860). 46) Wezzais ħvineels un winna fuks, (1861). 47) A. un R. Leitana fudrablaħħas ic., (1868). 48) Bidsemmes wezza un jauna laiħu grāmmata no 1860–1874. gaddam. 49) Wallodā pahrraudisti un pahrtasita: Nabbaga Jahseps, (1840.) no G. G. Sokolowsky. Sweħħas Patteeħibas Leegħineels ic., (1843.) no Kristian Kallting.
50) Bes tam waixraf kā 100 ayfweżiżinafchanaas dsejfu kabsu-, d-sim-fchana-, wahrdi- un zittas goħda-deenās un tilf paff-pahrzeltu walidħanafchana, likklu un daħħadu fluddinafchana.

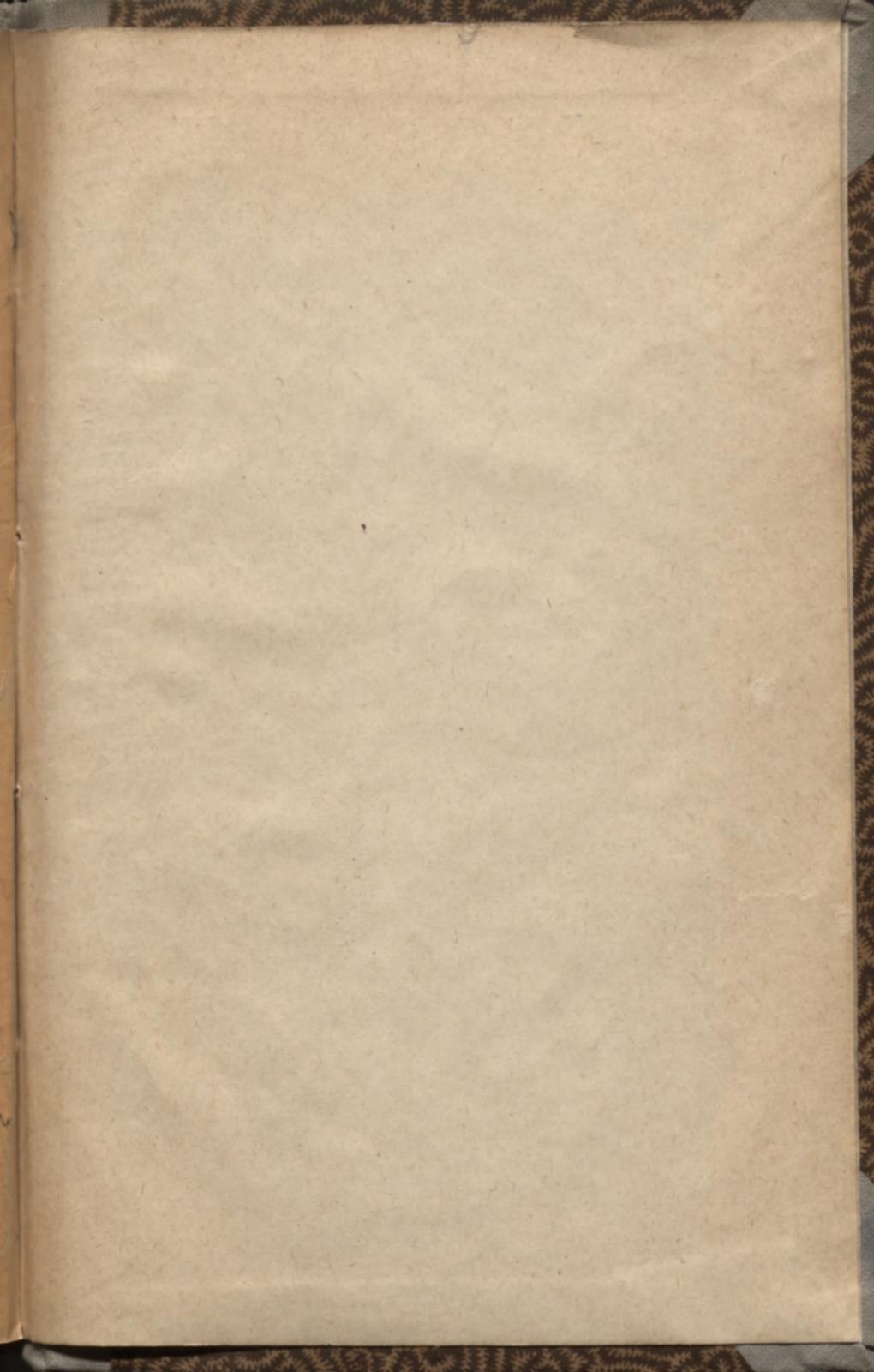

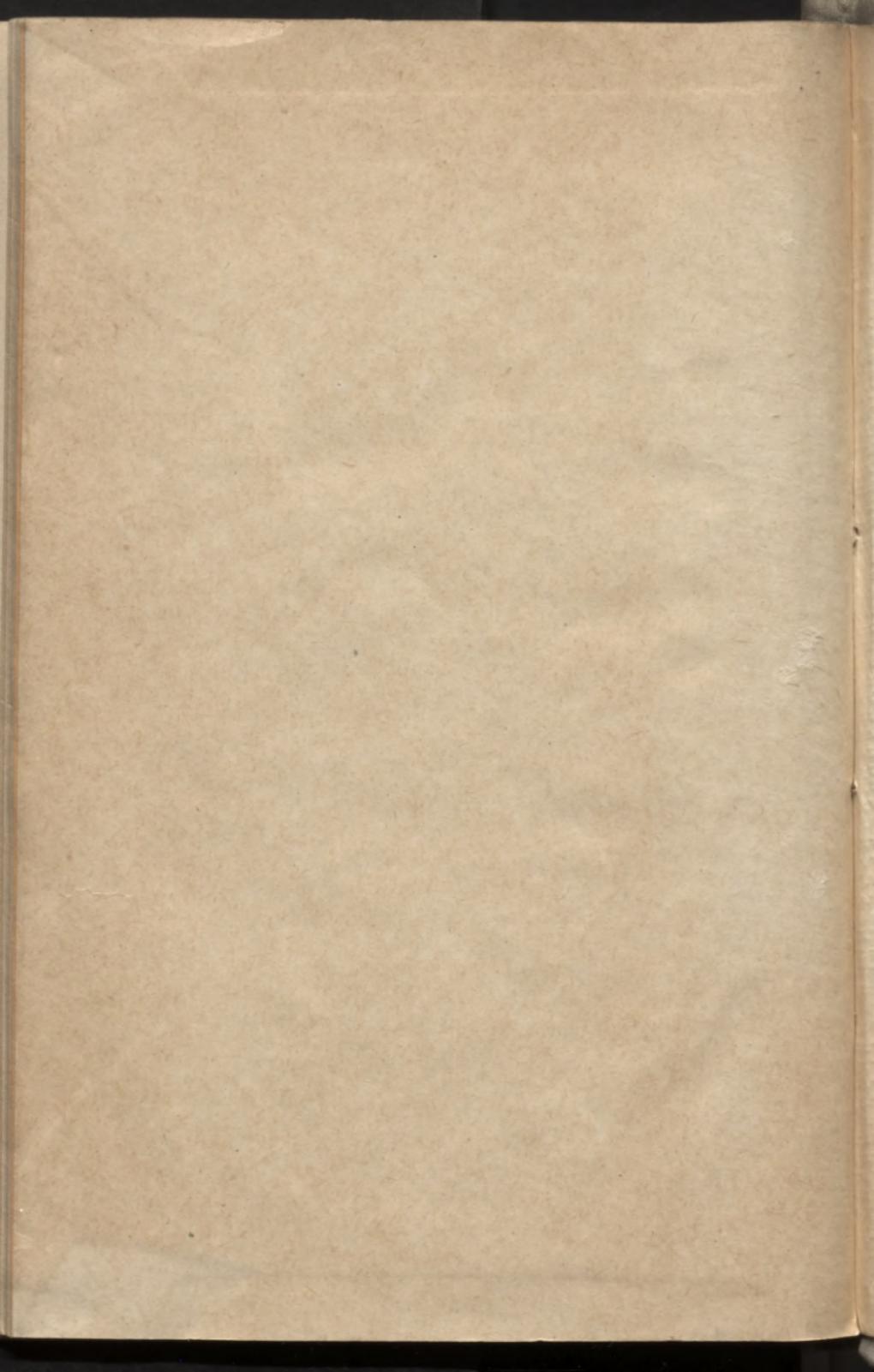
(207)

Rīga, 1875.

Drukketa no bilschu- un grahmatu-drukketaja Ernst Plates,
pee Pehtera bañnizaš.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309026613